

SOM

Publicació de cultura popular catalana. Núm. 297 · Any XXXII

Dansaires del Penedès
Crònica del viatge a Dubai

Sant Pere de Ribes - El Garraf

11è Aplec de la Sardana

Dia 29 de juliol de 2011

A la nit, a la plaça Marcel

Cobles: Marinada

Ciutat de Cornellà

Jovenívola de Sabadell

En cas de mal temps, queda suspès.

St Feliu de Pallerols - El Garrotxa

13è Aplec de la Sardana

Dia 31 de juliol de 2011

Matí i tarda, als Arbres d'en Casals

Cobles: Principal del Llobregat

La Principal d'Olot

Mediterrània

Dinar de germanor. Tel. 972 44 40 11

En cas de mal temps: Queda suspès.

Ribes de Freser - El Ripollès

26è Aplec de la Sardana

Dia 7 d'agost de 2011

Matí i tarda, a la Plaça del Mercat

Cobles: Ciutat de Girona

Jovenívola de Sabadell

Marinada

En cas de mal temps, Pavelló poliesportiu

Cambrils - El Baix Camp

31è Aplec de la Sardana

Dia 27 d'agost de 2011

Tarda a 2/4 de 7, nit a 2/4 d'11, al Parc del pescador

Cobles: La Flama de Farners

Reus Jove

Oferta Hotelera, tel. 977 36 02 36.

En cas de mal temps, Carpa de les instal·lacions esportives municipals

Joan Domènech i Moner

"Lo Sebastià"

Fa dies que pensava: No sé res d'en Gràcia de Lleida i un dia rebré una mala notícia. A més, em neguitejava pensar que segurament no ho sabia a temps i no tindria la possibilitat d'acomiar-lo i retre-li el darrer homenatge. Viure a Lleida ens el feia llunyà. Tal dit, tal fet. La notícia m'ha arribat tard. Al matí del dimarts 17 de març lleigeixo al diari que, efectivament, en Sebastià Gràcia ens ha deixat. I ho ha fet un cap de setmana en què, per les meves obligacions, m'hi hauria pogut desplaçar. Quina llàstima! En Gràcia era un personatge singular i, dins d'aquesta singularitat, hi havia un català de pedra picada, un gran dinamitzador cultural, un defensor acèrrim de la sardana, un organitzador imparable, un patriota de cor. A casa, quan ens hi referíem, li dèiem "lo Sebastià" o "lo Gràcia", subratllant, evidentment, el tret que remarcava, a la nostra manera, la seva ascendència lleidetana. No cal dir que es tractava d'un toc d'humor i no pas de cap burla perquè és evident que el respectàvem molt i l'admiràvem de forma extraordinària. En unes terres on no era pas fàcil fer arrelar la sardana i altres manifestacions nostrades, ell hi reeixia incansable. Es movia davant de qui fos, el seu pas era una autèntica ventada que arrossegava la gent –no debades presidia un club anomenat "Huracans"– es feia present a la ràdio, col·laborava a la premsa... Quan li semblava, era vehement. El recordo una vegada en unes jornades d'estudis sardanístics, possiblement a Cervera, el 23 de març de 1975 –que bé va el llibre d'en Puerto sobre l'Obra del Ballet Popular per trobar totes les dades!– quan, davant d'alguna possibilitat futura que el contrariava, va exclamar: "–Si passa això, me la tallo!" La frase em va xocar per grollera però va ser la clau perquè mai més m'oblidés d'ell. Ben entès que el Sebastià Gràcia impulsor cultural, dirigent sardanista edicac, catalanista modèlic, abrandat defensor de les nostres llibertats, amic sincer, està molt per damunt de l'anècdota. No oblidaré tampoc mai l'homenatge que a través de la Secció Sardanista del Club Esportiu Huracans em va dedicar per la meua modesta contribució al món de la sardana el 17 de setembre de 2006, en el transcurs del XXXX Aplec de la Sardana de Lleida. Li'n sóc deutor. Recordo que aquell dia hi va haver un record per a un altre bon sardanista lleidatà traspasat, en Sebastià Alba, i que va tenir la idea que la gent deixés anar, en homenatge a l'absent, una multitud de globus que van anar pujant cel amunt. A falta de globus, jo deixo anar ara el meu afecte i la meua pregaria cap al Més Enllà, perquè també pugin fins on es trobi l'inoblidable Gràcia. ■

SOM

Índex SOM núm. 297. Any 2011. Any XXXII

"Lo Sebastià". Joan Domènech	3
La Sardana de l'Any	4
Diada Universal de La Sardana. Robert Roqué	5
La sardana de l'Edat d'Or. Jordi Puerto	6
Ramon Noguera. Josep Vinaròs	8
Fill predilecte de Puig-reig	8
L'entrevista: Francesc Botet i Lacueva, sardanista	
Damià Daviu	10
Crònica del Viatge a Dubai. Ramon Soriano	15
XXVII Premi Valeri Serra i Boldú, Olívia Gusach	18
XXXVI nit dels músics cassanencs. Quim Massa	21
El poble de Cassà homenatja Francesc Camps.	
Quim Massa	21
Ressons de comarques	22
Ens deixà en Sebastià Gràcia. Robert Roqué	27
Sebastià Gràcia i Petit, en el record. Ricar Jové	30
Libres. Joan Gala	32
A punt de solfa: Art. Antoni Mas	34
Oci. Núria Lorente i Amadeu Cuadrado	35

Els Dansaires del Penedès en el seu viatge a Dubai durant la ballada davant la mesquita Zayed d'Abu Dhabi.
Fotografia: Dansaires del Penedès.

Garonuna

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

Director: Robert Roqué i Jutglà
Consell de Redacció: Gabriel Castelló, Damià Daviu, Joan Domènech, Joan Gala, Jordi Puerto, Antoni Torrent, Josep Vinaròs.
Coordinació editorial: Josep M. Puig
Cap de publicitat: Marta Rovira Juanola
Edita: GISC (Grup d'Informadors Sardanistes de Catalunya)
 Tel. 630 073420
 Fax 972 841812
 a/e: josepm@cantalozella.cat
 Racolta de Dalt, 9 – 17850 Besalú
Imprimeix: Arts Gràfiques Cantalozella, SA
Dipòsit legal: GI-148-1980 – Any XXXII

Col·laboren:

Diputació de Girona

Generalitat de Catalunya

Aquesta revista no s'identifica necessàriament amb les opinions expressades pels seus col·laboradors

La Sardana de l'Any

L'encís del ripollès,

de Josep Coll Ferrando en fou la guanyadora

El dissabte dia 28 de maig se celebrà a Granollers la final del popular concurs La Sardana de l'Any en el qual els sardanistes elegeixen la sardana que els ha semblat la millor de les estrenades en el decurs de l'any, en aquesta ocasió les del 2010.

Gairebé un miler persones assistiren a aquesta final, que s'hagué de celebrar en dues tongades a causa de la gran demanda que hi hagué per ésser present en aquest acte.

De les 72 sardanes que s'havien escollit les finalistes eren 10, que passaren les diferents eliminatòries que s'efectuaren a 33 emissores de ràdio i al web de la FSC.

Una vegada interpretades per les cobles Marinada i Sant Jordi-Ciutat de Barcelona, es procedí a l'escrutini que donà aquest resultat:

Primer lloc i Sardana de l'Any: *L'encís del ripollès*, de Josep Coll Ferrando, amb 219 vots.

2n, premiat amb accèssit: *Ginesta florida*, de Jordi León, amb 116 vots.

3r: *Per Lionel Roig*, de Joaquim Soms, amb 97 vots.

4t: *Please don't stop the music*, de Marc Timón, amb 89 vots (premi de la crítica atorgat per les 33 emissores de ràdio que retransmeten el programa).

5è: *El millor tresor*, de Joan Làzaro, amb 69 vots.

6è: *Jovent triomfant*, de Lluís Alcalà, amb 58 vots.

7è: *Marinera i sardanista*, de Miquel Tudela, amb 56 vots.

8è: *RE(10)US JOVE*, de Carles Santiago, amb 56 vots.

9è: *Amics dansant*, de Marcel Artiaga, amb 42 vots (accèssit de la crítica).

10è: *Fidelitat sardanista*, d'Antoni Font.

La sardana guanyadora de Josep Coll fou un encàrrec de l'Agrupació Sardanista de Ripoll per homenatjar els 19 pobles del ripollès, una comarca

■ Josep Coll i Marc Timón reben el seu guardó en la final de la Sardana de l'Any. Fotos de premsa.sardanista.cat

amb forta tradició sardanista. En paraules del propi Coll és una sardana "festiva, amb un cant emotiu als llargs a càrrec de la tenora, seguit de l'estructura clàssica de trompetes i fiscorns per al salt".

El proper desembre s'iniciarà una nova edició de La Sardana de l'Any, començant per les eliminatòries a través d'una xarxa de 33 emissores d'arreu de Catalunya. ■

Robert Roqué Jutglà

Diada Universal de La Sardana

Crec que l'any passat, ja vaig fer un comentari sobre aquest tema, però després de la celebració (és un dir) de la d'aquest any, voldria tornar a fer-hi una reflexió.

El Dia Universal de la Sardana sorgí de la I Trobada d'Estudis Sardanistes, celebrada a Montserrat, el 23 de maig de 1959, on en l'acta es reflecteix el següent: *És fixada la data del diumenge anterior a la Diada de la Mare de Déu de Montserrat per la celebració anual, i amb caràcter universal del Dia de la Sardana, la seva primera edició s'escaurà el diumenge, dia 24 d'abril de 1960.*

Aquesta resolució fou aprovada per unanimitat de la quarantena de delegats assistents, amb la presidència de Josep Mainar.

Han passat una bona munió d'anys des d'aleshores. A finals de la dècada dels 80, l'OBP decidí canviar la data, considerant que seria més idònia una altra i s'establí que fos el diumenge abans de Sant Joan, per tant enguany fou el 19 de juny.

Si mirem el calendari de Diades n'hi ha, pràcticament cada dia, dedicades a tot el que us podeu imaginar, socials, polítiques, esportives, culturals, religioses, gais, escèniques, etc.

Cada col·lectiu, per tal de que sigui ben reconeguda, malden per donar al màxim relleu, real i àdhuc mediàtic, exposant o explicant llur tasca, feina o propòsit.

La Federació Sardanista de Catalunya, ho recorda i ho anuncia cada any i també proposa que es toqui una sardana, en tots els llocs on hi ha celebració d'aquesta Diada, per aquest any és recomanava la interpretació de la sardana de Ricard Viladesau, *Lleida, ciutat pubilla*, al escaure's el 50è aniversari de la proclamació d'aquesta ciutat, com a Ciutat Pubilla.

Hom, s'adona, però, que la celebració d'aquest esdeveniment queda molt opac, no és pondera com cal i fins i tot, alguns organitzadors i cobles ho ignoren.

Aquest any, hem fet una petita enquesta entre 40 entitats sardanistes i una vintena de cobles.

El resultat sinó decebedor, sí fou migrat.

La majoria d'entitats sardanistes sabien perfectament que el 19 de juny se celebrava el Dia Universal de la Sardana, un 25% feien algun acte per aquest motiu, moltes vegades bo i aprofitant que feien audició de sardana o l'Aplec hi programaven la sardana recomanada i poca cosa més, en quant a les cobles enquestades el 85% ni tan sols sabien que era el Dia de la Sardana.

Caldria, doncs, replantejar i intentar donar un millor relleu, una millor promoció, un més ample ventall de comunicació, per tal que aquesta Diada fos realment coneguda i festejada.

Potser cal una mica més d'imaginació i de difusió.

Ja sé que això és molt fàcil de dir, més que no pas executar, però sí és cert que no ens podem quedar amb el braços caiguts i que *dies passa, anys empeny*.

Modestament, proposaria, establir una comissió dins la FSC perquè fes un estudi amb profunditat, segur que sortirien iniciatives i suggeriments que d'alguna manera podrien ajudar a que aquesta Diada, fos reconeguda per tothom, sardanistes i catalans en general, que tot el poble de Catalunya gaudís, sabés, entengués i celebrés i commemorés, com en una gran Festa, el Dia Universal de la Sardana.

Cal posar fil a l'agulla.

Som-hi! ■

Jordi Puerto i Parramon
Periodista i escriptor
<http://jordipuerto.blogspot.com/>

La sardana de l'Edat d'Or

Fa uns dies em va trucar en Josep M. Serracant, de Músics per la Cobla, tot dient-me que anaven a gravar un compacte amb sardanes del mestre sabadellenc Eduard Martí i Teixidor, entre les quals, la titulada *Pedraforca* que l'esmentat compositor em dedicà el 1984, a conseqüència d'una llarga conversa que tinguérem plegats durant el dia de l'Aplec de Sabadell. En aquesta conversa li vaig explicar algunes de les llegendes que coneixia sobre aquesta muntanya bergadana, una de les més peculiars i destacades que existeixen a Catalunya. Haig de manifestar que la meua família materna és oriünda de la vila de Gósol, del costat on la muntanya no es veu tan feréstega. La meua àvia era la noia gran de cal Parrot, la meua mare va residir-hi força temps i jo mateix també ho vaig fer durant gairebé un any entre 1940 i 1941. Aquí potser hauria d'afegir que vaig ésser fundador el 1950, i durant 25 anys capdanser, d'una colla sardanista que portava aquest nom.

Vaig preguntar al Josep M. què més hi hauria a la gravació i em donà la llista completa: hi havia la sardana que dóna títol a l'article, que fou creada l'any 1952 i de la qual Josep M. Bernat m'havia dit en encetar els anys setanta (coincidint amb l'època que l'Eduard va recuperar el temps necessari per tornar a compondre, després de dotze anys de sequera) que aquesta sardana era una de les millors que havia escrit l'autor i que recreava uns moments de la història quan els grans compositors dels països van entrar a la cobla, l'entengueren, hi crearen música per a ella. Un temps que va anar aproximadament del 1915 al 1930, especialment la dècada dels vint.

Aquest darrer any hi he pensat força pel fet d'endinsar-me a les hemeroteques de *La Vanguardia* i *El Noticiero Universal* cercant informació per fornir de noves dades l'Apèndix del *Diccionari de Cobles*, que acabo de finalitzar i que en breu arribarà a les vostres prestatgeries, amb els noms, dades, dates i músics dels quals parla. Estic segur que quan ho fullegeu, entendreu més clarament el que vull dir.

Amb l'Eduard hi vaig tenir una bona amistat, malgrat que no ens veiem massa sovint. Les seves sardanes participaren al certamen de La Sardana de l'Any que jo havia creat el 1971, i de bell antuvi recordo títols com *Lanxaneta* (1974) o *Agost a Calella* (1984) i d'altres com *Campanes i coloms* (1978), que també figurarà al CD, i *El somni d'Oriol* (1980), que foren finalistes de Joaquim Serra, totes magnífiques obres com també ho és l'escripta per a dues cobles el 1974: *Barcino, ciutat romana*, que al meu criteri, junt a *Cala Romana*, de Tomàs Gil, són les que més s'acosten al que podríem entendre com els sons de la fanfàrria de les legions de l'imperi romà.

Tot donant voltes a moments puntuals de la nostra relació, recordo que quan l'Eduard tenia la sardana *Lanxaneta* a la final d'Igualada, va donar-se la circumstància que durant el festival hi hagué una caiguda de tensió del corrent elèctric que va motivar que la gravació que es feia per a l'edició del disc testimoni, sortís tota ella amb un xiulet permanent; se n'hagué de fer una nova gravació a les seves respectives de les cobles: La Principal del Llobregat i Ciutat de Girona. Malgrat que la seva sardana havia estat interpretada per la Ciutat de Girona, Martí Teixidor em va demanar per venir a la nova gravació de La Principal del Llobregat, al carrer de Sant Lluís de Barcelona, a la qual gustosament vaig accedir, i ens va acompanyar també Manuel Alarcón, el realitzador de Ràdio Tarragona per al nostre programa. Començarem a les deu de la nit i havíem ja gravat les quatre primeres, en menys d'una hora i sense cap problema, quan en arribar a la cinquena, *Els gegants de Reus*, que tenia un picat de tibles molt agut, no hi havia forma que els sortís correctament. Feia més de mitja hora que ho provàvem sense cap resultat satisfactori, quan l'Eduard em digué: "I si ho provessin en una octava baixa?". "No sé què n'opinaria l'autor, però li proposaré al director" vaig contestar. Així ho vaig fer i en Josep Vilà contestà: "Alguna cosa hem de fer perquè si seguim així se'ns farà de dia". I així fou, oli en un llum, sonava igual? Evidentment no, però s'hi assemblava força.

Però la cosa no va acabar aquí. Una vegada enllestits els discs (llavors encara eren de vinil), vaig enviar-los a tots els autors i el de la sardana en qüestió em va telefonar agraint-me la tramesa, afegint que mai l'havia sentit tan ben interpretada; de la forma que va expressar-se vaig entendre que no s'havia adonat del canvi de to al passatge dels tibles. Evidentment no vaig dir ni piu de la variació que havíem fet. No caldria dir que quan vaig comentar-ho amb l'Eduard i l'Alarcón es van fer un tip de riure.

Una pausa per refer la memòria, que dissortadament ja no funciona com en aquell temps, alhora que fullejo *La Vanguardia* d'avui dimarts, que per primera vegada en 130 anys, ha posat al carrer una edició en català. N'han passat gairebé tretze des d'aquell 30 de desembre de 1998, quan Eduard Martí Teixidor ens deixà per sempre.

La primera sardana que escrigué fou el 1947: *Narciseta*. Aquest n'era el títol; la darrera, la que deixà inacabada al compàs 51, *Llum*, que aparegué després de la seva mort. Altres sardanes seves que ens cal recordar són: *Bella gesta del comte Guifré* (1952) i *Pluja de febrer* (1980), finalista al Concurs del centenari del Banc de Sabadell. Però el millor de tot, el tarannà i la bonhomia del propi Eduard, així el recordarem sempre.

Per cert, la pluja que ha caigut aquesta tarda de maig a la Ciutat Comtal, Déu n'hi do! I en acabar la vesprada teníem el Barça a la final de Wembley.

Benvingut tot allò que ens arriba com sigui amb bones raons i que acaba en fi de bé.

Els indignats

Algú segurament ara pensarà, aquest s'està referint als qui acamparen a la plaça de Catalunya barcelonina durant un grapat de dies, que també, i que tenien tota la raó de manifestar-se, la majoria d'ells, no tots. Però no tan sols a ells, sinó també a molts altres que són coneguts com la majoria silenciosa i que mai han entorpit el desenvolupament normal de la vida ciutadana, ni ocupat places i carrers, ni trencat aparadors ni mobiliari urbà, que no és el cas que ens ocupa, malgrat que es van carregar alguns dels parterres de flors per fer-hi un hortet, i que recollint les paraules de l'antropòleg Manuel Delgado que hi estigué present, fins i tot parlant en una de les xerrades que s'hi feien, va dir: "...en gran mesura alguns dels que hi havia ocupant la plaça pertanyien als grups antisistema..." (Catalunya Ràdio: 24/5/11).

Permeteu-me que inverteixi la mirada veient-ho des d'un altre prisma. Què devien opinar els dependents de El Corte Inglés quan un grup d'unes dues-centes persones bloquejaren les portes d'accés als grans magatzems durant una llarga, llarguíssima estona, impedit l'entrada a possibles compradors? No devien estar indignats pensant en els petits imports de les comissions que cobren per possibles vendes que havien perdut, i que no podrien recuperar? Heu pensat que la majoria dels ciutadans, des del moment de l'ocupació, deixaren en gran majoria de baixar a Barcelona, com es diu normalment entre els habitants dels barris del

voltant del centre de la ciutat, senzillament per por d'allò que pogués passar? Aquells possibles compradors de les botigues del voltant de la plaça, en un radi de mil metres, m'han confessat que els baixaren la caixa d'aquests dies en forma substancial (Portal de l'Àngel, Fontanella, Pelai, Rambles, Rondes, passeig de Gràcia, Urquinaona, Universitat ...), que tampoc recuperaran, però en canvi els impostos, despeses generals, etc els seguiran caient damunt. Sempre he sentit dir que no sempre el que crida més és el que té la raó, malgrat que en aquesta ocasió el jovent i no tan sols ells, la tenien més que un sant. De març a juny a la plaça de Catalunya s'hi fa tots els dissabtes l'Escola de Sardanes, evidentment la del dia 21 de maig s'hagué de suspendre i la del 28 es va fer als jardins de El Corte Inglés/Diagonal: més de dues-centes criatures i la seves famílies ho van viure.

Jo vinc d'uns temps en els quals l'individu havia de fer previsions per al seu esdevenir. Fou d'aquesta manera que durant el segle XIX aparegueren al nostre país gran nombre de cooperatives i "montepios" de previsió social, jo vaig ésser comptador d'un d'ells durant força anys, concretament fins a la seva desaparició: Rectitud i Justícia era el seu nom. Els uns ajudaven els altres, aquesta era la fita. No fou fins a l'1 de setembre de 1944 que s'implantà la Seguretat Social, que al seu inici tenia la seu al carrer Anselm Clavé, i que assegurava l'assistència mèdica i la jubilació a tots els afiliats. Ara la cosa és diferent i no tan sols al nostre país sinó a la majoria de països europeus.

En certa manera s'ha generalitzat el sistema del subsidi. Com volem que treballi una persona que la retribució per la feina que li ofereixen és només superior en vint euros mensuals al subsidi d'atur que percep? "...per això em quedo a casa...", quantes vegades he sentit la frase? No vull entrar a comentar el PER d'Andalusia i Extremadura, sabeu de què es tracta? És allò de les "peonadas" que algú signa, en un nombre determinat, i cobres la resta de l'any. Sí que valdria la pena entretenir-se en les que cobren els alts directius de la banca i que en més d'una ocasió surten dels rescats que han finançat amb diner públic, algunes vegades de més de sis dígitos.

Per no ferir susceptibilitats em referiré a dos casos que conec del país veí, succeïts amb una diferència de 55 anys: a Perpinyà pels voltants de la rue de l'Anguille hi vivia una gitana soltera amb dos fills que havia engendrat per a cobrar el subsidi que donaven a França per aquest fet. Hi tenia tot el dret. A una ciutat del centre de França vaig llegir l'any passat, que un musulmà cobrava el subsidi per les tres dones que tenia i pels fills de cadascuna d'elles, el jutges ho consideraren il·legal i el varen ben empaparar. ■

Ramon Noguera

Fill predilecte de Puig-reig

El passat dia 12 de juny a Puig-reig se celebrà la gran festa de la música en homenatge al mestre Ramon Noguera amb motiu del seu nomenament com a fill predilecte de la població. Tingué lloc un gran concert en el qual la Polifònica de Puig-reig brillà al gran nivell que ens té acostumats amb les seves actuacions per tot el planeta. També hi participà la Cobla Mediterrània, que interpretà sardanes compostes per la persona homenatjada. L'escola de música del poble també fou una mostra viva del ferment que Ramon Noguera hi ha expandit.

Com ja s'ha dit en altres ocasions, la Polifònica de Puig-reig ve de la colla sardanista Joventut Sardanista de Puig-reig. Una colla que compaginava la dansa i el cant, encara però, que la plena dedicació a una i altra activitat els feia difícil seguir tots plegats, era necessari que cada activitat seguís el seu propi camí. Més tard per la qualitat artística dels cantants i per la sana ambició de progressar, s'interpretaven

partitures de més nivell, la qual cosa va fer pensar que la coral havia de canviar de nom. Es decidí que fos el de Polifònica de Puig-reig.

Ramon Noguera no perdent el seu esperit sardanista, seguí compaginant les dues activitats, fins que el servei militar se'ls endugué bona part dels nois que els forçà a plegar l'any 1981. Al cap de 25 anys els mateixos dansaires es plantejaren tornar a l'activitat com a colla de veterans, ara sense el cap de colla Ramon Noguera, dedicat de ple a la coral. Poques persones podrien igualar la trajectòria de Ramon Noguera, que gairebé posant el carro davant els bous, s'inicià musicalment amb el més elemental com a autodidacta. Estudià solfeig i teoria i més endavant amb el mestre Manuel Oltra estudià harmonia, contrapunt i composició. Tot seguit amb el mestre Manuel Cavero, present en al concert, estudià direcció. La coral ha estat la seva vida amb la cooperació i complicitat de la seva esposa Maria Rosa Riera, i

■ Lliurament de la placa que acredita a Ramon Noguera com Fill predilecte de Puig-reig. Ramon Noguera, director de la Coral Polifònica de Puig-reig amb la placa a la ma; Antoni Clement, alcalde de Puig-reig; Xavier Solà, Secretari General de la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya; Jordi Moltó, Delegat Territorial de la Generalitat de Catalunya; Isabel Corominas, Regidora de Cultura de l'Ajuntament de Puig-reig.

■ Ramon Noguera dirigint l'Orquestra de l'Escola de Música.

també amb el suport d'un important col·lectiu que ha posat la seva afecció musical en mans del mestre. No cal dir que Ramon Noguera ha estat l'important inspirador que ha mostrat el camí de la música a un poble que li ha donat suport i l'ha estimat. Avui ja és fill predilecte del poble que l'ha vist nàixer. A més cal palesar que la Polifònica de Puig-reig té la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Abans d'iniciar-se el concert els veterans de la Colla Sardanista de Puig-reig i la Cobla Mediterrània feren una mostra de la seva qualitat artística interpretant les sardanes de Ramon Noguera, *Aniversari* i *El demà serà millor*. La coral i la cobla interpretaren la sardana *Pregària de pau* del mateix autor. Hem de lamentar que Ramon Noguera no hagi tingut massa temps per escriure més sardanes en favor de la seva dedicació a la coral, ja que la qualitat de moltes de les sardanes que s'escolten avui estan a un nivell inferior. Tot seguit la Polifònica de Puig-reig cantà obres de diversos estils, començant amb un recull de tots els musicals que havien cantat com *Jesuschrist Superstar*, *A Chorus line*, *Flor de cotó*, *West side story*, etc.

També hem de destacar la intervenció de l'Orquestra de l'Escola de Música que, reforçada amb alguns professionals, delectà un públic que omplia el Pavelló d'Esports. Naturalment dirigí tot el grup el mestre Ramon Noguera. S'interpretaren obres simfòniques com *Cavalleria Rusticana* de Mascagni i algunes més, amb la destacada actuació de les sopranos Carme Oliveras i Maria Genís. Cal destacar els diferents cantants que actuaren com a solistes en diverses

■ Les sopranos Maria Genís i Carme Oliveras, amb Josep M. Conangla, sots director i pianista amb Ramon Noguera.

■ Un moment d'un fragment de la intervenció de l'orquestra i cors de l'Escola de Música de Puig-reig.

ocasions. El mestre Xavier Guitó al piano, va estrenar un arranjament de l'obra *La flama*, composta per Joaquim Puig i dedicada a Ramon Noguera.

Per acabar, totes les formacions conjuntament i dirigides per Ramon Noguera interpretaren la sardana *La jove* de Josep Saderra que també fou ballada per la colla sardanista. ■

Damià Daviu

Francesc Botet i Lacueva, sardanista

Francesc Botet i Lacueva és un conegut sardanista, creador d'un magnífic i útil bloc on podem trobar un recull de fotos que ell mateix fa. La seva dona, l'Àngels, li dona suport en tot el que fa i fou qui el va introduir en el món de la sardana. També fou ella qui va encarregar al compositor Enric Ortí la coneguda i molt interpretada sardana titulada: Avi Botet.

Avui ens trobem al 37è aplec de la sardana de la població de Cerdanyola del Vallès, on ens hem de trobar amb el bon amic Francesc Botet, el nostre convidat per a l'entrevista d'aquest mes. Ja havíem quedat amb ell i en trobar-nos, i després de saludar-nos, comencem l'entrevista. Li volem preguntar, sobretot, pel seu bloc, una gran contribució a la difusió de la sardana i que compta amb molts usuaris. Hi podem trobar perfectament ordenats, seguint el calendari sardanista, multitud de fotos fetes per ell mateix que recullen el bo i millor de cada acte sardanista, unes fotografies que són esperades per tothom, un bloc prou conegut i que ja és un clàssic igual que el seu creador. Avui tenim entre nosaltres el Francesc Botet disposat a respondre a les nostres preguntes.

■ **Francesc, per començar ens pots dir el teu nom, el lloc i la data de naixement ...**

■ El meu nom és Francesc Botet i Lacueva i sóc nat a Lleida el 12 d'abril de 1945.

■ **Ens pots explicar la teva vida fins que vas descobrir la sardana?**

■ La meva infantesa la vaig passar en un poble de la Segarra que es diu Sant Ramon Nonat. Vaig venir a Barcelona als 12 anys d'edat i ja vaig començar a treballar. El meu primer lloc de treball fou un restaurant que es deia La Bienservida, on feia una mica de tot, llavors vaig seguir amb el tema de l'hostaleria fins que vaig tenir aproximadament 32 anys. Vaig arribar a ser màitre d'hotel. Llavors, com que vaig tenir els fills vaig deixar l'hostaleria perquè és una feina que t'absorbeix molt i a més

Francesc Botet i Lacueva.

has de treballar el dissabte i el diumenge, treballar Nadal, treballar els estius... Vaig buscar un altre treball on pogués estar més amb la família i així vaig entrar en el món de la banca com a ordenança. De mica en mica vaig anar progressant i vaig arribar a ser cap de contractació de renda variable, és a dir, que treballava en la borsa. Això ha estat la meva feina fins que em vaig jubilar, però abans de jubilar-me, comprant i venent accions vaig patir un infart perquè portava una vida amb molt d'estrès. En restablir-me els vaig dir que no podia seguir aquell ritme (llavors tenia 55 anys), em varen prejubilar i finalment als 60 anys em vaig jubilar definitivament.

■ **Una part molt important de la teva vida és la teva dona (que et fa costat en tot el que fas). Ens en pots parlar una mica?**

■ La meva dona es diu Maria Àngels Monje. La vaig conèixer als 15 anys aquí a Barcelona on vivia, al local del Centre Lleidatà ja que, curiosament ella també és de Lleida. En aquest centre ens hi vèiem

Francesc Botet a l'aplec de les Roquetes de l'any 2010.

els diumenges i allà ballàvem molt, era una cosa molt familiar. Vàrem estar 6 anys de promesos i l'any 1969 ens vàrem casar. He tingut dues filles, la Sílvia i l'Àngels.

■ **Francesc, ara ens pots explicar com vas conèixer la sardana?**

■ La meva dona, quan anàvem a la Catedral, em deia: "Has d'aprendre a ballar sardanes", (ella ja en sabia), i jo li deia: "Aprendré a ballar sardanes quan em jubili". Va arribar la jubilació i vàrem anar a aprendre a ballar sardanes, me'n van ensenyar al casal del barri de Torrellobeta aquí a Barcelona, allà l'Enric i la Pilar varen ser els meus mestres. A partir d'aquí em va agafar una febrada molt grossa per la sardana, com ja tots sabeu.

■ **Què has trobat en la sardana perquè omplis les teves estones d'oci per davant d'altres ofertes de lleure?**

■ La música em va encantar, la dansa em va apassionar i després, poder parlar amb molta gent, l'ambient sardanista, passar tot el dia en un aplec, poder dinar a ple sol a l'aire lliure, totes aquestes coses em varen enganxar i ja no ho he deixat mai més. Vaig a aplecs, ballades i vaig a molts concerts, estic en uns 150 actes sardanistes cada any. Ho segueixo tot. He anat amb la cobla Maricel a Mallorca, he estat present en els actes de commemoració del 125è aniversari de la cobla-orquestra Montgrins, al Palau de la Música Catalana, a l'Auditori i a molts indrets més, a vegades costa una mica decidir on anar i escollir el lloc més adequat.

■ **És tal l'estimació i dedicació que tens a la sardana que has decidit fer alguna cosa per ella...**

■ Jo portava una agenda de tots els llocs on anàvem. L'any 2005 em vaig assabentar de l'existència dels blocs a internet (llavors no eren tan populars com ara) i vaig decidir fer-me el meu propi bloc amb impressions sobre els actes sardanistes amb alguna foto, com si fos el meu diari particular, una mica com havia fet amb l'agenda i ho vaig fer. Però l'any 2008, i per casualitat, l'Enric Ortí em va trobar el bloc remenant per internet. Aquesta fou la primera visita del meu bloc i a partir d'aquí es va anar escampant més i més.

■ **Què hi podem trobar en aquest interessant bloc?**

■ No m'havia dedicat mai a la fotografia, em vaig comprar una màquina i allà on vaig faig fotos i les penjo al bloc. Aquest bloc ha crescut tant que ara és quasi una obligació omplir-lo cada diumenge perquè la gent ho està esperant. És com una mena de fons fotogràfic de temàtica sardanista que quedarà per a qui el vulgui fer servir. L'adreça és www.avibotet.cat, de fet vaig comprar el domini. És un bloc que crec que està força ben estructurat, a dalt hi ha un menú on podem seleccionar entre aplecs, ballades, concerts, comentaris, de tot una mica, per exemple hi pots trobar tots els aplecs des que vaig començar amb el bloc. També està ordenat alfabèticament per poblacions, és molt fàcil d'utilitzar. El bloc em porta molta feina: he d'escollir les millors fotos, arreglar-les, pujar-les, triar els peus..., repeiteixo que em dona molta feina però ho faig a gust

Francesc Botet realitzant fotos per el seu bloc

i més veient el resultat, perquè els usuaris ja són prop de 20.000, que és molt i més per a un bloc de temàtica sardanista.

- **Francesc, en alguna ocasió que hem anat, per exemple, al Palau de La Música Catalana, hem vist com estàs per allà al mig, fent fotos. Com ho has aconseguit?**

- Al Palau de la Música Catalana està prohibit fer fotos. A vegades alguna cobla m'aconsegueix el permís i en altres ocasions el demano jo, perquè aquest bloc és altruista i no té ànim de lucre.

- **Les fotos que apareixen en el teu bloc han estat utilitzades per altres publicacions. Et molesta?**

- Sí, per moltes publicacions, et podria citar llibres, revistes, diaris i d'altres. No em molesta, però sí que m'agradaria que diguessin d'on provenen, perquè de vegades no ho posen i és l'única satisfacció que tinc.

- **Què en penses que la nostra revista SOM utilitzi habitualment fotos teves i que també hagi protagonitzat algunes portades?**

- És una satisfacció, per a mi és una gran satisfacció. Ahir li estava ensenyant la portada de l'última revista SOM al meu nét. M'agrada contribuir i col·laborar d'alguna manera en la difusió de la sardana com fa la revista SOM.

- **Francesc, hi ha una magnífica sardana que et varen dedicar titulada *Avi Botet*, escrita per l'Enric Ortí i que va ser estrenada el 27 de setembre de**

■ Sant Cugat del Vallès, 27 de setembre de 2009. Francesc agraeix a l'Enric Ortí la sardana que li ha dedicat.

■ Francesc Botet creador del bloc www.avibotet.cat

2009 a Sant Cugat del Vallès. Què ens en pots dir?, crec que va ser idea de la teva dona.

- Va ser idea de la meva dona i vull afegir que no en vaig saber res de res fins que ho varen dir per la megafonia de l'aplec de Sant Cugat del Vallès. L'Àngels em volia fer un regal ja que veia la meva dedicació per la sardana i què millor que algun compositor me'n dediqués una. Com que tenim-mistat amb el tenora i compositor de la cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona, i com que ens agraden les seves composicions, li va demanar a ell, tot amb total secret. De fet recordo que en aquell aplec vaig parlar amb l'Enric sobre l'estrena i em va dir que anava dedicada a la gent de Sant Cugat amagant-me la veritat. Aquell dia en aquell aplec hi havia les meves filles, els meus gendres i hi havia el meu nét Joan, que va ser el motiu del títol de la sardana (ara ja tinc un altre nét, una nena que porta per nom Aïna, ah! i en tindrè un altre que si tot va be naixerà el mes de juny, serà el primer fill de la meva filla Sílvia. M'agrada el títol d'aquesta sardana perquè servirà per a tots els néts que vagin venint. Va ser una cosa molt emocionant, una cosa inesperada, i he de dir que es va escapar alguna llàgrima. La sardana ha estat un èxit, ha estat finalista del concurs La Sardana de l'Any i s'ha tocat multitud de vegades, crec que és una sardana preciosa.

■ Francesc Botet amb la seva dona, l'Àngels Monja i el seu nét Joan durant la primera audició de la sardana *Avi Botet*.

- **Francesc, per la nostra part hem acabat, tan sols dir-te que si vols afegir quelcom més, doncs ara és l'ocasió.**

- Voldria donar les gràcies per les facilitats i predisposició a les entitats, als músics i als sardanistes per fer aquesta feina, penso que és bonic sortir al bloc i és motiu d'orgull, si més no per les moltes visites que té. Gràcies al bloc he fet molts amics i em coneix tothom. Per últim tinc molt a agrair a la meva

dona pel seu suport i he de dir que sempre és ella qui em revisa les pàgines abans de posar-les al bloc.

- Una vegada enllestida l'entrevista amb l'amic Francesc Botet ens hem assabentat que el dia 20 de març de 2011 es va estrenar una sardana a l'aplec de Vilassar de Dalt titulada *Amic Botet*. Novament ens hem posat en contacte amb ell per tal que ens comentés aquest fet.

- Ja fa temps que el mestre Tomàs Gil i Membrado volia dedicar-me una sardana en agraïment per portar-lo a casa a la fi de molts aplecs. El fet que s'estreni a l'aplec de Vilassar de Dalt és perquè tots els títols de les sardanes d'aquell aplec feien referència a l'amistat. Em va agradar molt.

- Francesc, ha estat un goig per a nosaltres xerrar una vegada més amb tu, nosaltres també visitem regularment el teu acurat bloc i a més som uns grans admiradors teus i de la teva tasca. Una tasca molt ben feta i que mereix tot l'èxit obtingut, no et cansis mai de treballar per la sardana. Una forta encaixada per a tu i un petó per a l'Àngels. Ets un bon amic i tots t'apreciem i valorem tot el teu treball. Ens veiem en el proper aplec. Sort i fins aviat! ■

L'Ametlla de Mar. El Baix Ebre

22è Aplec de la Sardana

Dissabte, dia 6 d'agost de 2011

Tarda a les 6 i nit a les 10,
al Passeig Marítim

Cobles: Reus Jove

La Principal de Tarragona

Concurs de colles improvisades, a la nit

Coca i vi dolç per a tothom

Joan Parnau Bosch

Rosa d'Or de l'Agrupació Sardanista Floricel d'Anglès, 2011

Enguany l'Agrupació Sardanista Floricel d'Anglès ha concedit el guardó Rosa d'Or a Joan Parnau, de Banyoles. Com veureu a la biografia que ens han lliurat des del Foment, la seva tasca i dedicació en pro de la sardana el fan més mereixedor d'aital recompensa.

Nascut a Banyoles el mes de maig del 1946 ha viscut sempre a la ciutat del llac.

No ha estat ballador de cap colla sardanista i la seva vinculació amb la sardana neix els anys seixanta amb l'Aplec de la Sardana. Aficionat a ballar-ne i sobretot a escoltar-ne, ell i un grup de joves es trobaren al front de l'organització de l'Aplec de Banyoles a causa de la inesperada mort de Jaume Vidal. Del 1976 al 1979 va ser president de l'Agrupació d'Aplecs de les Comarques Gironines.

Des de la presidència de la Comissió de l'Aplec van començar a organitzar curssets a les escoles junt amb les colles sardanistes. Més endavant va promoure la unió d'esforços de tots els que treballaven per la sardana a Banyoles: Colles, Agrupació Sardanista i Comissió de l'Aplec.

Va ser el juny de 1978 que es va restaurar el Foment de la Sardana de Banyoles. Des d'aleshores el Foment es cuida de tota l'activitat sardanista de la població i comarca. Va ser nomenat vicepresi-

dent de la nova entitat fins al 1984 en què va assumir-ne la presidència, càrrec que ha ocupat fins al març de 2010.

D'aquests últims anys podríem destacar diferents activitats que el Foment de la Sardana de Banyoles ha portat a terme amb en Joan Parnau al capdavant:

- Manteniment i potenciació de la Festa Major de Sant Martirià com a gran festa de sardanes i música per a cobla.

- Organització de l'Aplec de la Sardana de Banyoles.

- Posada en marxa el 1985 de la convocatòria dels Premis Ceret-Banyoles de Música per a Cobla, que enguany se celebra amb un format renovat.

- Gestió i realització del programa "La Cobla i La Música" 1990-1992 amb motiu de l'Olimpíada Cultural.

- L'estiu del 1998 serà recordat per la gran manifestació d'homenatge als compositors Manel Saderra i Martirià Font amb la sardana al voltant de l'estany que va reunir 14.131 balladors.

- En aquests anys el Foment ha editat 5 llibres i 4 discs de sardanes i música per a cobla, a part de cassets, vídeos i partitures diverses.

- Celebració durant l'any 2008 del centenari del naixement del mestre Manel Saderra.

Per últim recordar que la Junta presidida per Joan Parnau va fer possible la compra i rehabilitació del local social del Foment, cèntric i ben condicionat per fer-hi els assajos de les colles, l'esbart i l'escola de cobla. Inaugurat el 1993, aviat es va fer petit i per ampliar-ne les instal·lacions el Foment va comprar la casa del costat, havent finalitzat les obres de rehabilitació completa de l'edifici l'any 2009.

La intensa activitat del Foment de Banyoles en favor de la sardana, així com altres exponents de la dansa i de la cultura popular i tradicional, l'han fet mereixedor de diverses distincions, entre les quals el Premi nacional de cultura popular el 1993 i la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya el 2003.

Tot això ha estat possible gràcies a la dedicació i col·laboració de molta gent. Així mateix, la intervenció d'en Joan Parnau ha estat especialment intensa i decisiva.

En la celebració de l'Aplec d'aquest any d'Anglès celebrat aquest juny rebé el guardó Rosa d'Or.

(Del Foment) ■

Ramon Soriano

Crònica del Viatge a Dubai

Dubai, Abu Dhabi i Istanbul són noms que evocuen exotisme, països idíl·lics, o indrets llunyans. Són contrades de somni que els Dansaires del Penedès van visitar del 4 al 13 de març en la sortida anual de la colla, que combina turisme amb ballades de sardanes.

El viatge d'enguany ha tingut un èxit sorprenent pel que fa a persones que han volgut acompanyar la colla a conèixer món, perquè si bé en anys anteriors havien arribat a ser una cinquantena com a màxim, aquesta vegada han estat setanta els viatgers que ha tingut l'expedició, fent palès l'atractiu dels llocs a visitar.

Sardanes al cim del món

El destí més atractiu del viatge era l'emirat de Dubai, el qual està de moda per la gran transformació urbanística que desenvolupa, i que sorgeix del no res, tot i ser un país desèrtic. Aquesta transformació urbanística té, com a principal icona, el gratacel més alt del món, el Burj Khalifa, que va ser inaugurat ara fa tot just un any amb gran ressò mediàtic.

Els Dansaires del Penedès, amb l'apassionament que tenen de portar la sardana a llocs on mai abans l'ha ballat ningú, es van plantejar el repte de

La colla al mirador del Burj Khalifa

ballar-la a dalt d'aquest gratacel de 838 metres alçària, i amb aquest propòsit van pujar fins al terrat que fa de mirador, ja vestits de sardanistes, per batre tot un rècord.

Els responsables de la seguretat del gratacel, encuriosits per la presència uniformada de la colla, seguien de ben a prop i amb satisfacció visible els moviments dels dansaires, i si bé els van deixar formar la rotllana i ballar, no els van deixar pujar l'aparell de música per raons de seguretat, i, per tant, ho van haver de fer sense. Ballaren una estona de curts i de llargs, i als Dansaires del Penedès ballar a dalt de l'edifici més alt del món els va semblar que (encara que fos sense música) era com ballar a la "glòria", motiu pel qual, quan ja eren un altre cop a terra, dansaren la sardana que porta per nom *Glòria* de Jordi Paulí, però aquest cop sí que ho van fer amb la música que tocava.

Sardanes a Abu Dhabi

L'emirat de Dubai, juntament amb sis emirats més, formen l'estat anomenat Emirats Àrabs Units, la capital del qual és Abu Dhabi, que també n'és de l'emirat del mateix nom. La joia principal d'Abu Dhabi és la nova mesquita Zayed, que està considerada com la més luxosa del món i una de les tres més grans. Allí, la colla també hi va voler ballar una sardana i la que van triar per a aquesta ocasió va ser *Joves Triomfants* de Lluís Alcalà, perquè, en aquest viatge, la majoria dels components de la colla eren de la colla jove del grup, la Joves Dansaires, que va tornar a guanyar el campionat de Catalunya de l'any passat.

Gairebé en ballen a la garjola

A la mesquita Zayed va ser on es va produir l'únic ensurt del viatge, que potser hauria portat els dansaires "a ballar" a la garjola si les coses haguessin arribat a un extrem.

Als Dansaires no els hauria agradat res més que ballar la sardana a dins de la mesquita, per bé que, per raons òbvies, ni ho van provar. Aleshores, van cercar un lloc a fora del recinte del temple, i els va semblar que on tenien estacionats els autocars en què viatjaven era un lloc prou enretirat i discret per fer-hi la ballada.

No obstant això, quan tot just acabaven de ballar la sardana van ser interceptats per un parell de responsables del lloc, als quals cada vegada s'hi afegiren més reforços. Deien que allà no s'hi podia ballar i demanaven explicacions. L'estira i arronsa es va perllongar durant mitja hora ben llarga, i, finalment, volien que esborressin les fotos i les pel·lícules que havien filmat ballant. Fins i tot van pujar a dalt dels autocars a registrar-los i demanar les càmeres, però no van tenir gens d'èxit en esborrar les imatges que perseguïen. Els catalans, en tot moment, es van mostrar respectuosos, com si fossin angelets, i sort n'hi va haver que la cosa no va anar a més i van deixar partir l'expedició. No va caldre pas, doncs, anar a "ballar" a la garjola d'Abu Dhabi.

■ Als peus del Burj Khalifa.

■ A la mesquita Zayed d'Abu Dhabi.

Una plaça on no hi cal mai cap paraigües

Un altre paratge que van triar per ballar sardanes, i aquest cop era segur que no tindrien cap ensurt com l'antèior, va ser el desert de Dubai, el qual és característic per la sorra vermella i les dunes. Hi van fer una excursió amb cotxes 4x4, que s'emparaven per les dunes com si res. Allí, els Dansaires hi van protagonitzar una ballada, si pot ser, més especial encara. Vestits de sardanistes, però descalços i sense espadenyes, per evitar que s'omplissin de sorra, volgueren pujar a dalt de la duna més alta del desert de Dubai, i quan hi van ser, formaren la colla i s'hi van fer fotografies per immortalitzar la gesta. Els Dansaires del Penedès estaven eufòrics, perquè eren conscients que vivien quelcom molt especial que els traspalsava els sentits.

El sol ja s'havia post, la foscor començava a regnar, i el fet de pujar a dalt d'aquella duna tan alta, amb la claror minvant del capvespre, els va semblar que era com pujar a dalt del mont Sinai.

Després, baixaren fins al fons d'aquell puig, i, entre dunes, ballaren la sardana de Carles Santiago titulada *La plaça del paraigües*. Van triar aquesta sardana amb ironia intencionada, perquè en aquella "plaça" ben poques vegades hi cal un paraigua.

■ Al desert.

■ A l'hotel Vela.

■ A l'Aquarium del Dubai Mall Center.

En acabar, i com si encara no n'haguessin tingut prou, van trobar que la llum ja ben esmorteïda del final del dia que evidenciava el començament de la nit i el silenci que hi havia en aquell punt del desert prou allunyat de la conurbació de la capital, era l'hora i el lloc adients per donar-se les mans tots setanta i escoltar el *Cant dels ocells* per demanar, alhora, que el silenci i la pau que sentien s'escampessin arreu del món.

La barca blanca de Dubai

Ja era el darrer dia d'estada a Dubai i la colla encara tenia pendent de ballar una sardana a l'hotel Burj al Arab, malgrat que ja l'havien visitat el primer dia d'estada al país.

Aquest gratacel, de 321 metres, va ser la primera icona mundialment coneguda de l'emirat, i fou el primer hotel construït en forma de vela, del món.

■ Amb l'skyline de Dubai.

El disseny de l'edifici vol representar la vela blanca d'una barca, motiu que va inspirar els Dansaires a ballar la sardana *La barca blanca* de J. M. Puigferrer, en una esplanada a la vora de l'emblemàtic edifici.

Amb l'skyline de la ciutat

Aquell darrer dia era lliure perquè els expedicionaris el disposessin al seu gust, i els dansaires, en no tenir autocar per al trasllat, van contractar uns taxis per anar a l'hotel "vela".

Després d'haver ballat la sardana esmentada, els taxistes van dir als Dansaires que els agradava tant com anaven vestits i la dansa que havien ballat, que volien obsequiar-los amb una sorpresa.

Els van dur a un dels complexos urbanístics més famosos de Dubai i del món, que té forma de palmera i és conegut amb el nom de Palm Island, perquè s'hi fessin fotografies amb l'impactant "skyline" de Dubai vist des de dins del mar, amb l'hotel "vela", l'hotel "ona" i la "city", amb el Burj Khalifa, com a icones ja mundialment conegudes.

Així tenim que, totalment fora de programa, sota un sol de justícia a 34° de temperatura, els Dansaires del Penedès van formar novament la rotllana per fotografiar-se amb una de les vistes més modernes i impactants del planeta, i deixar constància, una vegada més, del pas d'una colla sardanista per aquelles contrades perses.

Istanbul, deu anys després

Tanmateix, el viatge no acabava a Dubai, sinó a la ciutat turca d'Istanbul, perquè l'avió amb què viatjaven hi feia escala. Amb un canvi total de paisatge i de temperatura, van visitar la ciutat durant tres dies i aprofitaren l'estada per renovar la fotografia que s'havien fet a la mesquita Blava de la ciutat, deu anys abans, quan van visitar-la per primera vegada. ■

Treball guanyador *XXVII Premi Valeri Serra i Boldú*

Visca els nuvis, d'Olívia Gusach

Van ser feliços per sempre més ... O no?

En l'antiguitat el matrimoni era una mena de relació comercial, a banda de tenir en compte l'amor, es miraven els interessos. Les unions sempre eren dins la mateixa classe social, així, els rics es casaven amb els rics i el pobres amb els pobres.

Hi ha una sèrie de tradicions al voltant del casament que s'han anat mantenint al llarg dels anys. Abans dels anys 1950-1960 aquests costums eren seguits al peu de la lletra per a les classes més benestants, i la resta, per manca de recursos o sigui diners, feien el que podien i més perquè el casament fos quelcom especial. A partir de la dècada dels 50 ja podem dir que aquests costums eren seguits per tothom fins a finals dels 70 quan les coses ja van començar a canviar, tot i que hi ha molts d'aquests costums que es conserven avui en dia en els casaments catòlics.

Aixovar

Era la roba que les mares anaven guardant per a les seves filles per donar-los-la quan es casessin. Hi havia llençols, estovalles, tovallons, tovalloles, draps, o sigui roba de casa, i també roba interior i de dormir. Aquí al poble eren les mateixes noies les que es feien les camises de dormir i es brodaven els llençols.

Petició de mà

Com que el casament era tractat com un negoci, els pares dels futurs nuvis pactaven les condicions i, una vegada estava tot acordat, el nuvi i la seva família anaven a demanar la mà de la promesa. Aquest ritual significava que el noi demanava permís al pare per festejar amb la seva filla. En aquest dinar familiar s'intercanviaven els regals, l'anell de promesa per a la dona i un rellogge per al noi. A partir d'aquest moment es consideraven promesos i la petició de mà una declaració oficial de la intenció de casar-se.

Nuviatge

Una vegada ja estava compromesa la parella ja podia sortir junta, era normal que el noi passés a buscar la noia per casa seva i tots dos anessin a passejar o al cine. L'hora de tornada era rigorosa, abans del sopar, i el noi l'havia d'acompanyar fins a casa. No estava ben vist passejar per llocs apartats una vegada es feia fosc.

Les amonestacions

És la manera de fer públic el pròxim enllaç matrimonial. Serveix per comunicar-lo a tothom i perquè si algú hi té qualsevol impediment, el pugui manifestar. Les amonestacions sortien al full parroquial o es penjaven a la porta de l'església perquè tothom les pogués veure.

Cursets prematrimonials

Són unes xerrades prèvies a la boda com a preparació per al matrimoni i la família que es vol crear. Amb els temps s'han anat modernitzant, als meus pares, per exemple, un dels dies del curset els va parlar un advocat sobre les legalitats que comporta el matrimoni i què era el reïem de béns que hi ha aquí a Catalunya. En els temps dels meus avis hauria estat impossible.

Avui en dia en el Bisbat de Solsona, al qual nosaltres pertanyem, són obligatoris, però hi ha altres llocs on no són necessaris per casar-se per l'església.

Dia del casament

Els protagonistes

La núvia. La tradició del vestit blanc ve de l'antiga Grècia, on el blanc simbolitzava la joia i la celebració. A la nostra cultura significa puresa i el va posar de moda la reina Victòria al 1840, d'aquí va passar a l'alta societat i després a nosaltres.

A la meua família totes les dones es van casar amb vestits foscos, per així aprofitar-los després. A partir del 1960 les noies ja es van casar blanques, primer amb vestits curts i després llargs, seguint així les pautes generals del poble. El vel simbolitzava la virginitat de la núvia i s'aprofitava d'una generació a l'altra, les corones i diademes venien a significar "reines per un dia".

El nuvi. El nuvi portava un vestit negre amb corbata o corbata de llacet. També es posava una flor a la solapa com tots els homes invitats a la boda, generalment un clavell.

El padrí. És l'encarregat de portar el ram que compra el nuvi a la núvia el dia del casament i de recitar-li un vers en el moment de donar-l'hi. Sol ser un germà o amic del nuvi.

La cerimònia

Dies abans s'ha de celebrar el matrimoni civil, que es fa a l'ajuntament.

A l'església primer arribava el nuvi acompanyat de la seva mare i es quedava a l'altar esperant l'entrada de la núvia. Quan arribava la núvia el seu pare l'acompanyava a l'altar i la deixava a l'esquerra del nuvi. Aquesta tradició ve de temps passats en què el nuvi havia de tenir la mà dreta lliure per si s'havia de barallar amb l'espasa.

Una vegada comença la cerimònia arriba l'intercanvi d'anells, la forma circular dels quals simbolitza l'amor sense final. Es porta en el dit anular per la vella creença que la vena d'aquest dit arriba fins al cor. En acabar firmen els testimonis i en sortir de missa es tira l'arròs. Aquest costum va començar a Europa a l'edat mitjana com a desig de fertilitat per als nuvis.

El banquet

La família plegada anava a menjar junta per celebrar l'esdeveniment. La quantitat d'invitats depenia dels diners de la família i també repercutia amb el tipus de menú. El que no faltava mai era el pastís de nocces. Aquesta tradició neix de l'antiga Roma, segons la qual els romans trenquen un pa sobre el cap de la núvia com a símbol de fertilitat i els convidats recollien les miques per menjar-se-les. El moment del pastís era el moment del brindis que el pare de la núvia o el padrí proposaven a tots per desitjar llarga vida al matrimoni. També era el moment del petó a la boca davant de la família i amics ja que fins aquell moment no era ben vist.

Els regals

Era habitual que la família de la núvia li regalés una màquina de cosir. La majoria de dones de Bellpuig en tenien una a casa des del dia del casament. La resta de família regalava el que podia, que solien ser estris de cuina i de menjar ja que la dona ja disposava de l'aixovar que la mare tenia preparat. Els regals es donaven abans de la boda però els parents de fora els portaven el mateix dia de la celebració. Més endavant van venir les llistes de nocces, més que res per no repetir regals i perquè els nuvis poguessin triar el que necessitaven realment.

La passejada

Tot i que també se'n pot dir lluna de mel, aquí a Bellpuig sempre n'han dit passejada. Possiblement el seu origen

Pastís nocces (1961) en un esmorzar.

es deu a l'antic costum teutó (antic poble germànic) de casar-se les nits de lluna plena. Després de la cerimònia, els nuvis estaven trenta dies bevent licor de mel perquè es considerava un poderós afrodisíac. La lluna de mel és el període de temps posterior al casament en què normalment els nuvis marxen de viatge. Fins que no va arribar el tren, aquí a Bellpuig els nuvis no feien passejada, solament uns dies de festa després del casament i alguns, ni això. L'arribada del tren va fer canviar l'hora dels casaments aquí al poble. Els nuvis es casaven de bon matí, a les set o les vuit del matí per anar a esmorzar amb la família i agafar el tren de dos quarts de deu direcció a Lleida, i així resultava més econòmic. D'altres es casaven a les sis del matí per poder agafar el tren de les set direcció a Barcelona: aquests no feien ni esmorzar. Primer els nuvis anaven a Montserrat, Barcelona o Saragossa, després a Madrid, Santiago o Sevilla, i a continuació a les illes, Balears i Canàries, i a partir dels anys 90 a l'estranger.

Supersticions dels casaments

- Triar un dia per al casament era complicat si es feia cas al refranyer popular, així els dilluns, els dimarts i els divendres eren dies malastrucs per casar-se. "Casament en dilluns al cap de l'any difunts", "els qui es casin en dimarts són uns desgraciats", "casament en divendres els fills tendres (raqútics)". El diumenge es considera bon dia ja que és el dia del sol, que aportarà salut, alegria i fortuna al matrimoni. El millor dia segons la tradició cristiana és el dissabte ja que és el dia que van tenir lloc les bodes de Canà.

- Per evitar que ploqui el dia del casament, la tradició mana portar ous a un convent de monges clarisses. De tota manera un casament passat per aigua és auguri de matrimoni feliç i molta descendència.

- Les perles, segons la tradició cristiana, són les llàgrimes dels àngels. Per aquest motiu se les considera portadores de mala sort al matrimoni en cas de dur-les el dia del casament.

- Antigament es creia que casar-se pel gener portava problemes econòmics al matrimoni.

- El nuvi no pot veure el vestit de la núvia abans d'entrar a l'església si el veu, pot portar tota mena de desgràcies al matrimoni.

- Portar alguna cosa nova, una cosa vella, una cosa prestada i alguna cosa blava. El blau encarna la fidelitat, alhora que fa els efectes d'amulet de bona sort i de protecció contra les malalties. Una cosa nova simbolitza la vida nova que comença. Una cosa vella significa el que es deixa enrere. Una cosa prestada simbolitza l'amistat.

Curiositats

• Encara que, tradicionalment, les noces de plata i les d'or són les que més se celebren, cada aniversari és molt especial i mereix la seva pròpia denominació.

- Primer aniversari: Noces de paper
- Segon aniversari: Noces de cotó
- Tercer aniversari: Noces de cuir
- Quart aniversari: Noces de lli
- Cinquè aniversari: Noces de fusta
- Sisè aniversari: Noces de sucre
- Setè aniversari: Noces de llana
- Vuitè aniversari: Noces de bronze
- Novè aniversari: Noces de fang
- Desè aniversari: Noces d'estany
- Onzè aniversari: Noces d'acer
- Dotzè aniversari: Noces de seda
- Tretzè aniversari: Noces de blonda
- Catorzè aniversari: Noces d'ivori
- Quinzè aniversari: Noces de cristall
- Vintè aniversari: Noces de porcellana
- Vint-i-cinquè: Noces de plata
- Trentè aniversari: Noces de perla
- Trenta-cinquè: Noces de corall
- Quarantè aniversari: Noces de robí
- Quaranta-cinquè: Noces de safir
- Cinquantè: Noces d'or
- Cinquanta-cinquè: Noces de maragda
- Seixantè: Noces de diamant
- Seixanta-cinquè: Noces de plati

• Un oncle del meu avi va ser el primer i últim en tot el poble de Bellpuig de casar-se pel civil durant la guerra civil. Després aquest casament no va servir i es va haver de tornar a casar per l'església.

• Quan es casava un viudo o una vídua, encara que fos amb un solter o soltera, era costum fer esquellots per a la parella quan s'havien de casar. Era com a un càstig per a les persones vídues que es casaven novament. Malgrat que legalment ho podien fer, la població, a causa de la religió o tradició, els feia una mena de burla i els escridassava amb tota mena d'estrís fent soroll amb una cantarella que deia: "Si no ens voleu convidar, fins que no us neixi el primer fill, no pararem de picar", o "Vidu! Treu el porró! Si no pujarem al balcó!". I així cada dia fins que arribaven a un acord. Les famílies benestants es lliuraven d'aquests escarnis perquè abans de casar-se pagaven un pisolabis a la població.

• Era normal que el nuvis volguessin una instantània del dia del casament, però hi havia poca gent que tingués màquines de fotografar, i només alguns, els que s'ho

podien permetre, llogaven un fotògraf. Els nuvis al cap d'uns dies, o en tornar de la passejada, es tornaven a vestir i es feien la foto original per poder emmarcar-la com a record per a tota la vida.

• La comunitat gitana és molt estricta amb les seves costums i tradicions. Avui en dia encara segueixen al peu de la lletra totes les pautes, del contrari se'n diu "atansament". Les núvies són molt joves, de 15 o 16 anys i n'hi ha de més joves, i els nuvis també. Les bodes gitanes se celebren invitant tota la comunitat gitana i la festa pot durar més d'un dia. Un dels moments principals és quan es du a terme el ritu de la castedat que serveix per verificar que la núvia ha mantingut la virginitat.

• Poligàmia. La paraula poligàmia prové del grec. El seu significat està relacionat amb la possibilitat que una persona estigui casada amb més d'una del gènere oposat alhora. Hem de distingir entre la poligínia (un home amb múltiples dones) i la poliàndria (una dona amb múltiples homes). La poligàmia està prohibida en tot Europa i en alguns països inclús es castiga amb penes de presó.

• A finals dels anys setanta i principis dels vuitanta hi van haver els anomenats casaments de "penalti". S'anomenaven així els casaments en què la núvia estava embarassada.

• En la dècada dels 80 es va posar de moda tallar la corbata del nuvi o la lligacama de la núvia, ho feien els amics convidats. Se'n feien molts trossets i passaven la plateta per fer recol·lecta, també subhastaven el nus de la corbata al millor postor. Els diners que es recollien se'ls quedaven els nuvis per a la passejada.

Es van casar i van ser feliços per sempre més. Aquest acabament romàntic de conte de fades que es creien els homes i les dones d'abans, no sempre ha estat real, per això m'alegro que avui en dia tot sigui diferent. Ara tinc la llibertat de triar el meu promès, sóc jo mateixa la que pot comentar als pares els meus desitjos i no necessito que ningú, que no sigui jo mateixa, els demani el permís per poder festejar, casar-me o si és el cas ajuntar-me, sense que ningú s'escandalitzi. Ara fins i tot tinc dret a equivocar-me, divorciar-me i tornar-me a casar, cosa que als meus avantpassats se'ls va negar.

Font d'Informació:

- <http://www.webnoces.com/>
- <http://www.nubilis.com/>
- <http://historiainfinita.wordpress.com/>

Agraïments

A les àvies i resta de família per explicar-me els seus records. ■

Quim Massa

XXXVI nit dels músics cassanencs

Cada any, el divendres de la Festa Major de Cassà hi ha un esclat sardanístic a la plaça de la Coma. La Nit dels Músics Cassanencs, que enguany complia la seva trenta-vuitena edició, és un dels preludis de festa més espectaculars que hi pugui haver.

Prop d'una seixantena d'instrumentistes, nascuts, vinculats a la vila o que toquen en les seves cobles, La Principal de Cassà i la Selvatana, varen pujar al gran empostissat, sota la direcció de l'Antoni Mas, per a interpretar una ballada de sardanes d'autors del poble. N'hi havia de totes les edats, dels més veterànissims, als menuts que estudien a l'escola de música local, tots amb la mateixa il·lusió de retrobar-se un cop l'any per oferir aquest homenatge a la vila.

El poble de Cassà homenatja Francesc Camps

El dia 21 del passat mes de juny, dintre dels actes de la Festa Major, al pati de l'Ajuntament, el poble de Cassà va retre un homenatge al músic i compositor Francesc Camps i Comellas.

En Francesc, nat a Granollers, va venir a Cassà a l'edat de 8 anys de la ma del seu pare, el també músic Pere Camps. Va actuar a les cobles La Principal de Cassà i Ciutat de Girona, a les quals, a més d'interpretar en va ser director.

Sempre ha destacat per la gran qualitat de les seves sardanes, però també per les seves qualitats humanes. El fet de no tenir un no per ningú, la seva senzillesa i bonhomia han provocat que sigui molt estimat per tots els que l'envolten.

Els actes varen consistir en un petit concert a cura de la Ciutat de Girona en el qual es varen interpretar tres peces seves: *Un Estel en el cel*, una petita meravella musical dedicada a una jove que va morir d'accident, *Al millor amic*, que no era ni més ni

L'anècdota de la nit la va provocar una apagada general de llum per la cremada d'un generador

■ Els músics varen tornar a ser els protagonistes de la nit cassanenca. (Foto Quim Massa)

dor durant la penúltima sardana *La Nit d'argent*, de manera que la plaça va quedar com una gola de llop. Aquest fet no va interrompre en absolut l'execució de la sardana i ningú va parar de ballar. Això va desfermar l'entusiasme de la gentada que omplia de gom a gom la Coma que, al final, va premiar als músics amb grans aplaudiments.

Com de costum la vetllada va acabar amb *El sereno* al punt de la mitjanit, ah això sí, aquesta vegada a "mitja llum", perquè es va haver d'improvisar una il·luminació d'emergència. ■

■ L'alcalde de Cassà, l'Enric Bagué diu unes paraules en presència d'en Francesc i d'en Quim Massa, president d'Amics de la Sardanes. Foto: Joan Carles Codolar

menys que el seu pare i la *Glosa núm. 1 per a cobla*, que va dedicar a la seva família: El primer temps al seu pare, el segon a la seva mare, el tercer a la seva esposa Maria Dolors i el quart als seus fills i néts.

Durant el concert l'alcalde de Cassà, l'Enric Bagué i el president d'Amics de la Sardana, Quim Massa, varen fer uns parlaments i li varen lliurar uns obsequis, mostra de l'agraïment del poble i dels sardanistes cassanencs. També va rebre la gratitud dels seus ex-companys de cobla.

En acabat hi va haver una doble ballada de sardanes a la plaça de la Coma amb la mateixa Ciutat de Girona i la Principal de Cassà, les "seves" cobles. El repertori tot era de sardanes dels Camps. ■

Ressons de comarques

L'Alt Urgell

■ Cloenda dels cursets del Saltem i Ballem

El dissabte passat dia 18 de juny els sardanistes de les terres de Lleida es trobaren a Oliana per la cloenda dels cursets del *Saltem i Ballem* de la Federació Sardanista de Lleida. Grups sardanistes d'Arbeca, L'Espluga Calba, Molle-russa, Sort, Tàrrega, Claravalls i Sta. Maria, Puigverd de Lleida, Sarroca de Lleida i de Lleida capital, Benestar Social, Secà de St. Pere, Partida de Llivia, Noguerola, La Bordeta i El Grup Sardanista Balàfia, participaren en aquesta trobada, hi hagueren sardanes, bon humor i companyarisme.

El Barcelonès

■ El món de la sardana obre el festival Grec 2011 de Barcelona

El festival d'estiu de Barcelona anomenat Grec s'inaugurà aquest mes de juny amb el projecte sardanista del coreògraf Cesc Gelabert. L'espectacle *La muntanya al teu voltant* pujà a l'escenari amb diverses sardanes, entre les quals

una del polifacètic Carles Santos. Hi intervenen 12 dansaires de colles sardanistes i 12 ballarins.

El treball és, segons s'explica des del Grec, una "creació sobre la presència del ballarí i la seva relació amb el conjunt coreogràfic". La música original és d'en Borja Ramos i el citat Carles Santos, però també s'hi pogueren sentir peces de Francesc Cassú, Tomàs Gil i Membrado i Pep Ventura. La formació orquestral encarregada d'interpretar la música fou la Banda Municipal de Barcelona, sota la direcció del seu mestre titular, Salvador Brotons. L'espai escènic l'ha concebut l'artista i poeta Perejaume, de manera que la unió de tots aquests grans noms de la cultura catalana oferiren un espectacle trencador però de gran qualitat.

■ Enric Ortí és actualment el primer tenora de la prestigiosa cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona

Inicià de ben jovenet la seva singladura musical a la Jovenívola de Sabadell i amb els anys s'ha consolidat com un dels màxims referents com a instrumentista de tenora.

Alhora també ha conreat la composició i no és estrany veure sardanes seves programades en concerts i ballades.

Recentment amb la seva cobla i sota la direcció de Tomàs Grau s'ha enregistrat un CD amb sardanes d'ell, que es presentà a principis de juliol a Calella.

Les sardanes enregistrades són: *Complaença, Quan tot queda lluny, empremta a Calella, El cercle de Xenius, Petons de matinalada, Sis de set, Terra de cavallers, Sabadell a la sardana, Avi Botet, Per això t'ho dic.*

■ La cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona presenta el disc Confluències

La cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona treu un nou doble CD al mercat. És el titulat *Confluències* i inclou un recull d'obres originals escrites per encàrrec amb motiu del seu 25è aniversari. Aquestes peces recopilen tant sardanes com obres per a cobla en format lliure.

És un àlbum que permet escoltar les composicions d'alguns dels autors darrerament més inte-

ressats a oferir noves sonoritats i idees des del món de la cobla, alhora que permet escoltar el llum dels seus intèrprets. Així per exemple, el primer dels dos discs compta amb l'obra *Lòcell captiu*, de Xavier Pagès, amb en Xavier Torrent com a flabiol solista. També es pot escoltar la suite per a flabiol i cobla *Amb els cinc sentits* de Francesc Cassú o la sardana *That's the Way!* d'en Marc Timón. Aquest primer disc està dirigit pel mestre Xavier Pagès, llevat de les peces d'en Jesús Ventura i en Francesc Cassú, que les dirigeixen ells mateixos.

El segon volum, en canvi, està dedicat íntegrament a la sardana amb títols com *Terra de cavallers*, de l'Enric Ortí; *L'ombra ufanosa del drac argentat*, de la Concepció Ramió, o *25*, d'en Víctor Cordero. En aquest disc també es compta amb la participació de la Fani Fortet a les timbales i la percussió. La direcció de totes les obres correspon també a en Xavier Pagès.

El disc està editat per Picap i la creació d'aquest recull és possible gràcies al paper de la cobla com a coproductora del cicle de Música per a Cobla de l'Auditori, iniciat la temporada 2008-2009. Des de

llavors s'han pogut escoltar gran diversitat de gèneres, peces i combinacions musicals en què la cobla n'era un integrant. Aquesta tasca ha permès tenir un conjunt de composicions molt diferents i interessants des del punt de vista sonor que han acabat conformant aquest disc. A més a més, es pot escoltar amb el programa de descàrrega de música Spotify.

La Garrotxa

■ Es grava un documental per al gran públic sobre la sardana

La productora audiovisual Zeba Produccions d'Olot està preparant, conjuntament amb Amunt Produccions, un documental per donar a conèixer la sardana i reflexionar sobre el fet que sigui dansa nacional de Catalunya. Televisió de Catalunya també participa en aquest projecte i té previst emetre el treball de cara a la tardor.

Serà un documental de 50 minuts de durada i la gravació es durà a terme durant aquests mesos d'estiu. Hi apareixeran entrevistes tota una sèrie de persones diferents per donar el màxim d'opinions possibles. Així, s'hi trobarà des del president de la Federació Sardanista de Catalunya, Bartomeu Duran, fins al conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Ferran Mascarell, així com el president de l'entitat Altres andalusos, Lluís Cabrera, o el músic Salvador Brotons. D'aquesta manera es "vol trencar tòpics i parlar de totes les

visions possibles" segons el seus productors.

La intenció és crear un producte diferent dels habituals amb un toc didàctic i interessant, emprant diversos recursos. A part de ser una reflexió sobre la sardana també servirà per explicar-ne la història i altres aspectes a un públic més general. Així, segons els seus productors, s'hi tractaran "curiositats, tòpics socials i tractament internacional". Però sobretot "voldrà demostrar que lluny de l'immobilisme atribuït sovint al món de la sardana, actualment es troba en un procés de revolució i reinvenió constant".

També hi haurà el seguiment de 4 personatges que representaran diverses facetes del món de la sardana: hi trobarem una dansaire de colla, una musicòloga, un músic de cobla i un ballarí professional.

L'estrena del documental està prevista per a la propera edició de la fira Mediterrània de Manresa, que enguany se celebra del 3 al 6 de novembre. Posteriorment arribarà, amb una data encara per confirmar, a les televisions de totes les llars catalanes gràcies a TVC.

Zeba Produccions és una productora fundada l'any 2005 amb una llarga llista de peces de tot tipus, des de documentals i reportatges fins a promocions empresarials, passant per tota mena d'encàrrecs.

Amunt Produccions es defineix com la productora que es dedica a "la producció musical i la representació de grups de música tradicional, sobretot en l'àmbit de l'experimentació i la neo-tradició".

El Gironès

■ La Maravella a Budapest

La Cobla-Orquestra Maravella ha actuat aquests dies a la capital d'Hongria, Budapest.

Des de fa 18 anys una empresa comercial, a fi de promocionar els seus productes, contracta aquesta formació, i així han actuat a diferents llocs del món. L'any passat ho feren a Marràqueix i aquest any han estat a la capital d'Hongria. Les seves actuacions musicals es dugueren a terme al Novo Hotel Congrés, d'aquella localitat.

■ Una placa commemorativa a Girona

La cloenda del curset de sardanes que Els Amics de la Sardana Terranostra han celebrat a la plaça de la Independència de Girona durant moltes jornades, el dia 21 de maig es traslladà a la plaça de la Sardana.

Hi hagué una doble audició de sardanes interpretada per dues de les més reconegudes i prestigioses cobles: La Flama de Farners i la Ciutat de Girona.

A la mitja part de la jornada, s'efectuà, a la mateixa plaça de la Sardana, la col·locació d'una placa commemorativa de la celebració

del 50è aniversari de Girona com a primera Ciutat Pubilla de la Sardana (1960-2010). Tot seguit s'homenatjà el sardanista desaparegut aquesta passada tardor, en Generós Mestres i Teixidor, amb la interpretació de la seva sardana *Un gironí Generós*, d'en Lluís Duran, i un petit parlament sobre la seva personalitat.

■ Estudis Universitaris (FSC)

La Núria Costas, de l'Escola Universitària de l'Esport i la Salut (EUSES), adscrita a la Universitat de Girona (UdG) ha desenvolupat una anàlisi sobre les possibles solucions per al dolor i les lesions dels dansaires de les colles de competició. Per desenvolupar el projecte ha fet arribar unes enquestes a balladors de diverses colles. D'aquesta manera, amb les respostes que ha obtingut ha pogut valorar les lesions més comunes, les hores destinades a l'assaig, si pateixen molèsties, etc. A partir d'aquestes dades ha elaborat un entrenament que s'ajusti a les diferents variables. El seu mètode de treball, a part de les enquestes, ha consistit en la investigació i documentació amb articles científics i vídeos, a més de consultes amb fisioterapeutes.

■ Concert de cobla del Conservatori de Girona

Des de fa uns anys funciona de manera reglamentada una escola de música de cobla al Conservatori de Música de Girona, que depèn de la Diputació de Girona, el màxim responsable de la qual és el reconegut mestre Francesc Cassú. En els instruments més característics hi figuren com a professors: Marcel Sabater (flabiol), Josep Gispert (tenora i tible) i Jordi Estartús (fiscorn i trombó).

Ara, a les acaballes del curs oferiren un concert al pati de la Diputació de Girona sota la direcció de Francesc Cassú.

Un concert, en què es pogué valorar i admirar la tasca d'estudi i aprenentatge que durant aquest curs s'ha dut a terme.

En aquest concert s'interpreten composicions de màxima actualitat.

■ Una sardana per lluitar contra l'Alzheimer

El compositor Jaume Riu i Ratera ha creat la sardana *Bicicleta, cullera, poma* dedicada a tots els malalts d'Alzheimer i la gent que els envolta. Aquesta sardana s'estrenarà una data

encara a determinar i els seus drets se cediran a la Fundació Pasqual Maragall (<http://www.alzheimerinternacional.org/>). El nom de la sardana al·ludeix al títol del documental que es va estrenar recentment sobre l'evolució d'aquesta malaltia neurodegenerativa que afecta el president Pasqual Maragall. *Bicicleta, cullera, poma* remet a les tres paraules aleatòries que es fan recordar a l'inici de la consulta mèdica a un possible malalt d'Alzheimer per diagnosticar la seva capacitat de retentiva. Al cap d'una estona d'iniciada la visita es demana al possible malalt que repeteixi les paraules i, en funció de la seva resposta, es pot deduir si aquest problema de salut afecta el pacient. L'Alzheimer es va descobrir el 1906, però per ara no existeix cap mena de remei i la seva possibilitat de detecció és només en una fase avançada. De fet, està considerada com l'epidèmia del s. XXI. Així, quan se li va diagnosticar a Pasqual Maragall, que fou alcalde de Barcelona i president de Catalunya, va decidir endegar una fundació amb el seu nom per, amb les seves pròpies paraules, "derrotar" la malaltia, ja que "enlloc no està escrit que hagi de ser invencible". En conseqüència, la Fundació Pasqual Maragall es dedica a desenvolupar un model de recerca, explora mitjans de finançament per a projectes d'investigació i dona a conèixer la malaltia, així com consciència sobre els seus efectes. El qui també fou reconegut polític Jordi Solé Tura va patir la malaltia, igual que, en l'actualitat la pateix.

El Maresme

■ Concert de coral i cobla a Mataró

Aquest mes de juny, a la població de Mataró, es desenvolupà un selecte concert de coral i cobla. En foren els protagonistes la Cobla Ciutat de Girona, dirigida per Marcel Sabater, i la Coral Polifònica de Puig-reig, dirigida per Ramon Noguera.

La primera part constà de l'actuació de la cobla que oferí sardanes de Rafel Ferrer, en l'any del centenari del seu naixement; la segona l'ocupa la coral.

A la tercera part actuaren conjuntament, cosa que cal destacar, ja que darrerament no és pas massa habitual aquesta fusió. Intepretaren *Marinada*, de Pérez Moya, *Placidesa*, de Lluís Albert i *Somni*, de Manel S. Puigferrer.

Una magnífica vetllada.

La Noguera

■ Homenatge a Josep Prenafeta

A la població de Penelles (Noguera), on reposen les despulles del compositor Josep Prenafeta, es desenvolupà un acte de record i homenatge a aquest gran compositor, en un cafè concert, organitzat per la coral Sant Joan de Penelles.

En aquest acte hi intervingueren la Bellpuig Cobla i el Cor de

Cambrà de l'Auditori Enric Granados de Lleida, que intepretaren diverses composicions, cançons i sardanes de Josep Prenafeta.

És va retre així un homenatge a aquesta gran persona que fou el mestre Prenafeta, destacant, com diu el programa de mà, la seva senzillesa personal, la seva qualitat musical, l'àmplia producció, quantificada en uns dos-cents temes treballats, i l'atenció i dedicació a la cultura popular del país, per la qual cosa ha merescut l'estima i el respecte de tothom.

El Segrià

■ Lleida acull amb èxit la primera flashmob sardanista

Recentment la plaça de Sant Joan de Lleida ha estat l'escenari de la primera *flashmob* sardanista. Una 'flashmob' és grup de gent, més o menys nombrós, que interpreta conjuntament una coreografia apresada abans, amb una espontaneïtat aparent. En aquesta ocasió gairebé 300 persones, entre alumnes d'escoles i monitors, han convertit en tot un èxit la convocatòria.

Robert Roqué Jutglà

Ens deixà en Sebastià Gràcia, de Lleida

Feia un grapat d'anys que ens coneixíem, des d'aquelles caravanes dels 70 on ell, un dia o altre, hi era sempre, especialment els diumenges de les proclamacions dels pubillatges. Allí hi coincidíem i també a les jornades d'Estudis Sardanistes i en moltes festes.

Quan deixava la seva feina, era llibreter, en una botiga al davant de la Paeria de Lleida, no parava la seva activitat: preparar programes de ràdio, escrits als diaris, programacions d'activitats sardanistes... Fou una persona d'un caràcter fort, decidit, lliurat a la sardana. A Lleida hi féu una tasca més que destacada. Una anècdota: els diumenges a l'estiu, al cap vespre donava a través d'una emissora de ràdio lleidatana sardanes amb el tiratge per poder-les ballar i així alguns pobles petits, sobretot de la muntanya, posaven el receptor amb el volum ben alt i podien ballar la sardana.

Darrerament, a Girona, assistí a la commemoració dels 50 anys de la proclamació d'aquesta ciutat com a Ciutat Pubilla de la Sardana, ja que enguany farà els 50 de la programació de Lleida i ell ja ho tenia tot preparat per a l'esdeveniment, que ja no podrà celebrar.

Amb el títol *Aplec llampec* s'ha representat una *flashmob* que dura uns 2 minuts i que es podia consultar a la web www.picacurts.cat. D'aquesta manera tots els participants podien aprendre els passos abans. Tot i així, molts ja l'havien practicada perquè aquesta activitat s'emmarcava en la Trobada Intercomarcal del programa d'ensenyament sardanista *Saltem i Ballem*. Per això el gruix dels participants ha estat canalla i en menor mesura, professors i pares.

La música va anar a càrrec de la Bellpuig Cobla, que va tenir alhora l'acompanyament de la versió per a acordió, guitarra clàssica i 3 veus. Aquesta banda sonora és una composició d'Albert Palau, Jordi Vivas i Òscar Fillat. La lletra que s'hi canta evoca els diversos jocs del nou llibre-disc del programa d'ensenyament *Saltem i Ballem* presentat en aquesta jornada.

La coreografia de la *flashmob* té uns passos que al·ludeixen als curts i uns altres que fan referència als llargs. I estan enllaçats de tal manera que es repeteixen en format de 5 tirades, amb contrapunt inclòs. A la citada web www.picacurts.cat es pot veure el vídeo professional enregistrat en què es comprova l'espectacular resultat final. Aquesta gravació en vídeo té com a idea arribar a tot tipus de públic i engrescar la gent a ballar sardanes. Per això també es pot visionar un altre enregistrament que fa una demostració dels passos i explica com aprendre'ls per si es vol repetir l'operació a algun altre indret.

Aquesta primera *flashmob* sardanista de la història ha estat

una iniciativa del Grup Sardanista Montserrat i era l'activitat que cloïa la Trobada Intercomarcal del *Saltem i Ballem*.

■ Picacurts!, una nova eina per ensenyar sardanes a la mainada

Lleida acollí fa uns dies en el marc de la Trobada Intercomarcal del programa d'ensenyament sardanista *Saltem i Ballem* la presentació del llibre-disc *Picacurts! Jocs i recursos per educar amb i en la sardana*. Aquest volum és fruit del projecte del Grup Sardanista Montserrat iniciat l'any 2004 i que ara, gràcies a la col·laboració de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida i l'Institut Municipal d'Acció Cultural de l'Ajuntament de Lleida està disponible per a tot aquell qui vulgui.

El llibre-disc barreja jocs i sardanes per acostar el fet sardanista als nens d'una manera entretinguda i fàcil. Així, l'objectiu és arribar als infants i als joves tot oferint un "espai on es puguin desenvolupar socialment en un grup d'iguals, amb possibilitat de realitzar-se personalment i de forma col·lectiva, tenint present valors universals, com poden ser: la pau, la solidaritat, el respecte, etc. I tenint com a centre d'interès de tot això: la sardana".

Per aquesta raó, en aquest compendi es poden trobar jocs, tallers i cançons que els monitors del Grup Sardanista Montserrat de Lleida han desenvolupat des del 2004 amb un notable èxit.

La proposta educativa se centra en les aventures del Dr. Espardenya Faixafluixa, el protagonista del joc. Aquest personatge viatja al llarg del temps amb una màquina tot buscant la fórmula de la sardana del futur.

Els autors són Albert Palau, Maria Pilar Artero, Aleix Barberà, Gemma Curcó i Jordi Vivas. El disseny va a càrrec d'Eva Corretgé i Pere Obiols juntament amb l'Estudi gràfic OXIGENi-dees i les il·lustracions són obra de la mateixa Gemma Curcó.

Les propostes de *Picacurts!* s'han aplicat durant aquesta trobada amb els més de 200 nens de diverses escoles d'arreu de la província de Lleida.

Amb aquesta edició, tots aquells que es dediquen a l'ensenyament de la sardana i a la formació en valors tenen un nou recurs que els pot ser de molta utilitat per acostar la nostra dansa als més menuts.

Espanya

■ La santa espina i la guàrdia civil

Segons ens ha informat Pere Güell de Girona, la 2a Comandància Mòbil de la Guàrdia Civil d'Eritaña (Sevilla) ha adaptat per a la seva banda, la música de la sardana d'Enric Morera *La santa espina* i fou interpretada en les darreres processons de Setmana Santa.

Si la voleu escoltar entreu a youtube:

<http://www.youtube.com/watch?v=fU9B-tqTXeA> ■

El darrer dia que estiguérem junts fou el de l'enterrament del compositor Josep Prenafeta, a l'església de Santa Maria Magdalena de Lleida, el passat mes de març. Caminava amb dificultat ajudat d'un bastó, per alçar-se del banc s'hagué de recolzar al meu braç, però el seu esperit romania intacte.

Em comentà el que tenia preparat per a la celebració dels 50 anys del pubillatge i afegí:

- *Tindrè problemes amb l'ajuntament me les hi tindrè.....* - ja he dit que era molt decidit amb un caràcter fort, que conservà fins als seus darreres dies.

Quan alguna vegada tornarem a Lleida, ens semblarà que l'hem de retrobar... però ja no hi serà, romandrà el seu record i el seu exemple.

Adéu, amic Sebastià, gràcies per tot el que has fet. Reposa en pau.

Biografia de Sebastià Gràcia i Petit

Nasqué a Lleida, el 10 de maig de 1927.

De la seva activitat es pot dir que aquesta començà als 14 anys formant part de la colla sardanista Santiago Rusiñol, en aquella època, la primera que es fundà a la ciutat de Lleida. La formació d'aquesta cobla representà un primer pas per tal que l'any 1946 es fundés a Lleida el "Centro Sardanista Lérida" de "Educación y Descanso", al qual s'hi integrà en Sebastià Gràcia juntament amb altres companys per allò de poder fer sardanes, ja que a la fi era del que es tractava aleshores. Eren els anys de les ballades a la Banqueta, al Pati Cervantes, a la Rosaleda, els Camps Elisis... I a l'hivern a la Violeta, al Saló Novetats i al cafè Salvat.

En Sebastià Gràcia era germà de Tomàs, que fou un dels fundadors del Centre Sardanista Lleidatà, abans de l'any 1936. Sebastià, molt menut, fou a través del seu germà que rebé les primeres lliçons referents a aprendre a ballar sardanes, una persona

■ Sebastià Gràcia a la Paeria de Lleida amb el nostre company Robert Roqué, el president de l'Ag. Sardanista Granollers i la regidora de cultura de Lleida.

que com alguns dels seus companys del Centre Sardanístic Lleidatà sofrí les ires del règim franquista. En Sebastià ens diu que la primera intenció que després de la guerra civil tornés la sardana a Lleida era igual a fer un homenatge al seu germà i els companys i companyes del Cercle Sardanístic Lleidatà.

Sobre l'any 1948 una emissió de "Educación y Descanso" a Ràdio Lleida, titulada *Media hora al productor* i a les pàgines del diari *La Mañana*, així com la publicació *Carnet Guia del Sardanista* de l'Agrupació Cultural Folklorica Sabadell Sardanista, representaren els inicis de Sebastià Gràcia com a informador sardanista.

L'any 1950 per allò de la "incompatibilitat" dels sardanistes de Lleida amb "Educación y Descanso" impulsa i forma dins del CE Huracans el Grup Sardanista encara avui capdavanter en el foment de la sardana. Els inicis del grup se centraren en l'ensenyament de la sardana a Lleida i a diferents localitats de les terres de Ponent. Per això comptà amb la valuosa col·laboració dels companys Montardit, Torralba, Portero, Cano, París, Mazarico, Alba, Cabasés, Ros i d'altres, tots ells vertaders esforços a fer una tasca avui impossible d'explicar per allò de com i en quines condicions es desplaçaven i sempre amb les despeses al seu càrrec. Cada curset Sebastià Alba, el tancava amb una conferència que consistia a explicar la història de la sardana i s'aprofitava per convertir-la en un acte d'afirmació catalanista. Hi havia llocs on passava i altres on "algú captava la intenció" i hi havia problemes.

■ Sebastià Gràcia a Girona, el dia de la commemoració dels 50 anys de Girona, Ciutat Pubilla, mes d'octubre de 2010.

Una de les gestions més importants d'en Sebastià Gràcia fou la de propiciar el maridatge amb l'Obra del Ballet Popular amb el C.E. Huracans, col·laboració molt decisiva per al sardanisme lleidatà. Fou deu anys després que es promogué el Primer Campionat de Colles Sardanistes de les Terres Lleidatanes i alhora assistia a Barcelona a la II Jornada d'Estudis Sardanistes de l'Obra del Ballet Popular, de la qual va tornar a Lleida amb l'atorgament i el compromís d'organitzar els actes de LLEIDA, CIUTAT PUBILLA DE LA SARDANA, 1961.

Tornant al 1960, Sebastià Gràcia comença el 30 d'abril, coincidint amb el Dia de la Sardana, l'emissió radiofònica titulada *La Sardana* a Ràdio Lleida on encara hi és present, enguany fa 50 anys. En aquesta mateixa emissora i dels anys 68 al 71 fa cada dia un espai a primera hora del matí titulat *Ressò Sardanístic*. Del 70 al 73, fa dos espais els diumenges a la tarda: *Sardanes per a ballar* a l'estiu i *Sardanes per escoltar* a l'hivern. Promou uns espais a Ràdio Popular els diumenges al matí, que en les diferents facetes es convertiren en el programa *Plaça Major*.

Actualment, des de l'any 1989, té cura de la pàgina de cultura popular i tradicional *La veu de la sardana* al diari *La Mañana*, al qual abans i durant molts anys, n'hi féu un de semblant, com alhora al *Diario de Lérida* amb el nom *Nostra Dansa*.

Altres realitzacions en què ha tingut una decisiva intervenció són l'Aplec de la Sardana, que enguany arriba a la 44 edició, i Les Festes de Retrobament de Sardanistes Veterans a les Terres de Lleida, que començaren l'any 1975 i assoliren vint-i-cinc poblacions amb un final en el qual s'edità un CD

■ Una de les darreres fotos de Sebastià Gràcia.

amb les mateixes sardanes representant cadascuna d'elles, amb el nom de *La Sardana, 40 anys*, en clara referència al programa de Ràdio Lleida.

La ràdio i la premsa, per a Sebastià Gràcia, representen retrobar-se amb gent de la sardana i una alegria, sí, a través d'aquests mitjans. En pot interessar més d'un per les coses de la nostra dansa. Tracta amb molta cura el contingut literari tant a la premsa com en la ràdio, també és fidel a la part artística i pedagògica que representa la sardana.

Això és a grans trets el PAS PEL MÓN DE LA SARDANA, d'en Sebastià Gràcia i Petit, més de 70 anys al seu servei.

A continuació, algunes de les distincions que ha rebut al llarg de la seva vida com a sardanista, però que alhora li han estat atorgades per la seva dedicació a la cultura i al proïsme:

1962. Escut d'or del CE Huracans.

1967. Medalla al Mèrit Sardanista, per l'Obra del Ballet Popular.

1962, 1974, 1978, 1980, 1995, 2000, 2010. Premi el guió radiofònic *La Sardana*, com a realitzador, atorgat per l'Obra del Ballet Popular.

1976 i 1980. Premi a l'Estudi Literari pels seus treballs als diaris *La Mañana* i *Diario de Lérida* atorgats per l'Obra del Ballet Popular.

1980. Rosa d'or, de l'Agrupació Sardanista Floricel d'Anglès.

1980. Distinció de Ràdio Lleida, per l'organització del concurs musical de sardanes amb motiu del cinquantenari de l'emissora.

1986. Nomenament de PROHOM DE LA SARDANA, guardó instituit per primera i única vegada per l'Obra del Ballet Popular.

1986. Premi marketing "Ilerdencs".

1986. Medalla de bronze de la ciutat de Lleida.

1986. Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

1992. Premi Dia de la Sardana de l'Obra del Ballet Popular, per l'espai *La Veu de la Sardana* al diari *La Mañana*.

1993. Distinció de l'Ajuntament de Vilanova de Segrià, per ésser "flabioli i tabalet" en el 25è aniversari de la colla "Sempre catalans".

2002. Gran persona de Lleida, dels Armats de Lleida.

2003. Reconeixement del Col·lectiu Cultural de Cappont.

2003. Distinció d'agraïment del grup cultural "Pla dels Amats" de Mataró.

2004. Distinció Amics de la Sardana d'Alguaire.

2005. Medalla d'honor del Grup Cultural Garrigues.

2005. Distinció de la Federació Sardanista de les terres de Lleida a la XII Nit de la Sardana, celebrada a la vila d'Agramunt.

2007. Homenatge d'Omnium Cultural, delegació de Ponent, Ràdio Lleida de la cadena SER, *Diari La Mañana*, Federació Sardanista de les comarques de Lleida, en el decurs del concert de Sant Esteve, a l'Auditori Enric Granados.

2007. Distinció de l'Aplec de la Sardana del barri Cappont.

2007. Premi Melani d'Urgell del Diari *La Mañana*.

2008. Distinció de l'Agrupació Sardanista La Grandalla d'Encamp (Andorra).

2008. Distinció de la penya Barça Ciutat de Lleida, la qual s'enorgulleix de tenir a la seva junta directiva el promotor i defensor de la sardana.

Morí a Lleida, el 15 de maig de 2011. ■

14 o 15 de maig?????????

Ricard Jové i Hortonedà

Sebastià Gràcia i Petit, en el record

Hi ha records i amistats que perduren en el temps; hi ha relacions i lligams que malgrat la separació personal, a pesar de les distàncies i el temps no s'estronegen. Jo vaig conèixer al Sebastià Gràcia i Petit el 21 de març de 1971, ara acaba de fer justament quaranta anys, a Raïmat. Eren uns altres temps. I tant! Eren temps de lluita i d'esperances. Eren temps d'afirmació cultural i nacional, en els quals, alguns amb la sardana i la seva circumstància van anar despertant moltes consciències massa temps ocultes per la ignorància, la repressió, la venjança i l'odi. A vagades sembla que era cert aquell aforisme que diu que *contra Franco vivíem millor*. Certament que millor no hi vivíem, segur, però tots érem més joves i la joventut empenyia molt.

Acabo de dir que vaig conèixer-lo a Raïmat. Efectivament, jo acabava d'aterrar aleshores en aquest món de la cultura popular i tradicional, més concretament en aquest cas en el món sardanista, tan actiu i compromès durant aquells anys tan foscos de la dictadura, i no hi coneixia a ningú, tot era nou per mi, de manera que allí, en aquelles terres ponentines del Segrià, hi vaig tenir el meu primer bateig cultural, contundent, prometedori, amb uns primers espases de prestigi, com el mateix Sebastià Gràcia, en Francesc Soler i Mas, en Josep M. Montagut i Campalans i en Francesc d'A. Izquierdo i Alcolea (per cert, deixeu-m'ho dir un cop més, l'Izquierdo, ha estat massa injustament oblidat pel sardanisme).

Però tornem on anàvem. Durant la meua etapa de secretari de l'Obra del Ballet Popular, vaig tenir oportunitat de conèixer i crear una bona amistat amb un Gràcia virtuós, impulsiu, assenyat, generós, a vegades contundent, però sempre franc i fidel amb les seves idees. Sota la seva batuta el sardanisme de la Terra Ferma va començar a viure una etapa molt positiva que ha durat molts anys. De fet mentre a en Gràcia li va restar un bri de coratge. Recordo l'actitud d'un activista de medalla, compromès amb la cultura i amb

el seu país. Aquelles comarques de la Terra Ferma van viure un positivisme singular durant una colla d'anys. I la gent de totes aquelles terres, com seguint l'apostolat que irradiava en Sebastià, anaven creant noves agrupacions amb la finalitat d'anar expandint el missatge sardanista i vivificador. I recordo que durant aquella etapa es van haver de superar algunes dificultats de les autoritats locals, creant Delegacions de l'Obra a diverses poblacions, on alguns alcaldes, més franquistes que en Franco, intentaven posar bastons a les rodes d'una recuperació imparable.

Era una lluita valenta i decidida, generosa i compromesa, idealista, però per sobre de tot era d'una catalanitat insubornable. Serà molt difícil trobar un altre Sebastià tan ferm i ardit.

El dia 12 de gener de 1980 es constituïa a Manresa el Consell Nacional de l'Obra del Ballet Popular, del qual ell en va formar part i, com sempre, va respondre amb una fidelitat que poques persones van poder expressar. I sempre que la Institució feia un pas endavant, en Sebastià Gràcia hi corresponia amb una nova exigència, amb un nou repte per a les seves dots organitzatives, de manera que va voler que la tercera reunió d'aquell òrgan nacional tingués lloc a la Paeria de Lleida, on hi acudia amb l'embranchida presa a la capital del Bages, abeurat amb l'alenada de les paraules del Pare Abat de Montserrat, dom Cassià M. Just en la segona reunió. L'esperit de Montserrat ens va acompanyar en aquella reunió tan positiva a Lleida.

En Sebastià Gràcia i Petit va traspasar el 15 de maig de 2011. Sense en Sebastià una bona part del món de la cultura i la identitat nacional d'aquella zona s'ha quedat sense un ferm valedor i una mica orfe; amb ell se n'ha anat una singular referència d'aquella vella guàrdia del sardanisme combatent; d'aquell sardanisme que en ple franquisme, desafiant tot el que hi havia per desafiar, que no era pas poc, va saber portar el català als ajuntaments i les primeres banderes catalanes als balcons i les places dels nostres pobles i ciutats, amb eines tan oportunes com la Diada Universal de la Sardana, les Ciutat Pubilla i la Caravana *La Flama de la Sardana*, accions que van propiciar una notable recuperació nacional. Sota l'impuls de persones com en Sebastià Gràcia el nostre país es va anar refent de tantes maltempsades. El teu lloc no el podem omplir, Sebastià, però les teves lliçons seran sempre molt presents en el nostre record. Sigui la teva memòria, el nostre millor homenatge. ■

14 o 15 de maig????????

Damià Daviu

La sentida mort de Xavier Tondo

El passat 23 de maig va morir a causa d'un desafortunat accident el magnífic ciclista català Xavier Tondo mentre estava concentrat amb part del seu equip a Sierra Nevada (Granada). Allà, lluny de casa, va trobar la mort de tràgica i inusual manera, tenia tan sols 32 anys i un brillant futur per davant. Era fill d'un conegut sardanista, en Ramon, que amb la seva actual dona, la Roser, són habituals en els esdeveniments sardanistes.

En Xavi havia nascut a Valls i era un noi fet a si mateix, valent, noble, un esportista amb fermes valors tant a la carretera com a la vida personal, encaparrat a ser un corredor d'elit, un fet que ja havia aconseguit amb els anys i amb les seves moltes victòries en diferents curses per tot el món. Era un noi que havia començat molt jove amb les curses de bicicleta amb esforç i sacrifici i molt aviat va començar a despuntar en aquest difícil i exigent esport. Orgullós dels seus orígens i conegut a tot el món havia demostrat la seva catalanitat per allà on anava. Feia un any que s'havia casat amb la Sílvia i plegats residien a Olot on en Xavi es podia entrenar en aquelles carreteres. Recentment havia trobat un equip a la seva mida: el Movistar, del qual en Xavi era el cap de files. En el moment de la seva mort es trobava en un estat molt dolç de la seva carrera, en gran forma i especialment motivat. En el fatídic moment estava

L'inoblidable ciclista català, Xavi Tondo.

El malaguanyat Xavi Tondo amb de la seva passió: la bicicleta.

concentrat amb part del seu equip a la província de Granada preparant el Tour de França en el qual, segons els entesos i els amics, enguany tenia moltes possibilitats. No sabrem mai què hauria passat, el destí així ho ha volgut, maleïda porta de garatge! Entre les moltes mostres de condol rebudes per la família volem destacar la del ciclista Alberto Contador, que els va dir que el Tour, sense en Xavi, seria molt avorrit i fàcil. Al funeral celebrat a Olot el 25 de maig al Pavelló Municipal hi va assistir tanta gent i tantes personalitats polítiques i del món del ciclisme que el pavelló va quedar petit, ja que en Xavi era una persona molt admirada i estimada, tant per la seva trajectòria i com pel seu caràcter xerraire i rialler. L'audiovisual que varen projectar va fer vessar moltes llàgrimes.

El món sardanista no va quedar indiferent davant d'aquesta desgràcia i molts de nosaltres ens vàrem desplaçar fins a Olot per acompanyar la seva família en tan delicats moments. A més en la vigília de l'aplec de Calella, el dissabte 4 de juny, en la doble ballada (passada per aigua) que serveix de prelude de l'aplec, la cobla Jovenívola de Sabadell va estrenar la sardana que el compositor Xavier Forcada i Carreras li va dedicar amb el nom de: *Xavi, esforç i somriure*.

El nostre condol a la seva dona, la Sílvia, i a la seva família. Xavi, sempre et recordarem i sens dubte seràs un mirall per a les noves generacions, un mite, et trobarem a faltar! ■

Joan Gala

Drakcelona

Un dels grans mites que, des de temps immemorials, han tingut les diferents generacions i que ha inspirat tota mena de llegendes, mites, històries i creacions literàries, entre d'altres, és el drac. La seva figura ha esdevingut una peça del paisatge urbà i, a la vegada, un element identitari. Palesa mostra d'això nés el llibre d'en Josep Martínez: *Drakcelona. Barcelona ciutat de dracs*. Arola editors, Tarragona 2011.

En aquesta obra fotogràfica l'autor ens fa una invitació a recórrer el cap i casal de Catalunya, per tal d'anar descobrint els cinc-cents dracs que adornen balcons, cimboris, façanes, fanals, portes... al llarg de dotze rutes pels carrers de la ciutat comtal. La majoria d'aquestes figures, d'aquests animals mitològics són d'època medieval o moderna; així doncs en podem trobar de forja, de ceràmica, de guix, de pedra, pintats..., que tenen un aire benèfic o malèvol, alats o sense ales.

Veritablement és un element que mestres d'obres, arquitectes, escultors o manyans han utilitzat per complementar la seva obra. És així com trobem reflexada des de la font de la Plaça d'Espanya fins al Parc Güell, tot passant per la Catedral Gaudí, el monument a Colom, el Liceu, les cases Cuadros, Lleó Morera, Ametller o Batlló, l'Ajuntament de Gràcia, l'Arxiu de la Corona d'Aragó, el Palau de la Generalitat, la Catedral, la casa dels Canonges, la Sagrada Família, l'Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau, la casa de les Punxes, l'església de Pompeia, el Parc de la Ciutadella, el Palau de Justícia, el Mercat de Galvany, el Palau de Pedralbes, el Poble Espanyol, el Monestir de Pedralbes o el Parc de l'Espanya Industrial, entre molts altres.

Es tracta d'un llibre interessant que, tot fent una passejada, ens fa conèixer i admirar les obres de

Jujol, Puig i Cadafalch, Granell, Sagnier, Buigas, Rogent, Bassegoda, Domènech i Montaner, Gaudí, Fontserè, Domènech i Estapà.....; i, a la vegada, ens invita a descobrir-ne més de dracs (si és que no hi són tots).

Certament, l'autor, sense voler-ho, ens fa redescobrir una part del patrimoni cultural que tenim al nostre abast i que, majoritàriament, quan passem pels carrers ni ens hi fixem. Per alta part, també evidencia que, actualment, les noves generacions d'arquitectes no tenen present els elements decoratius.

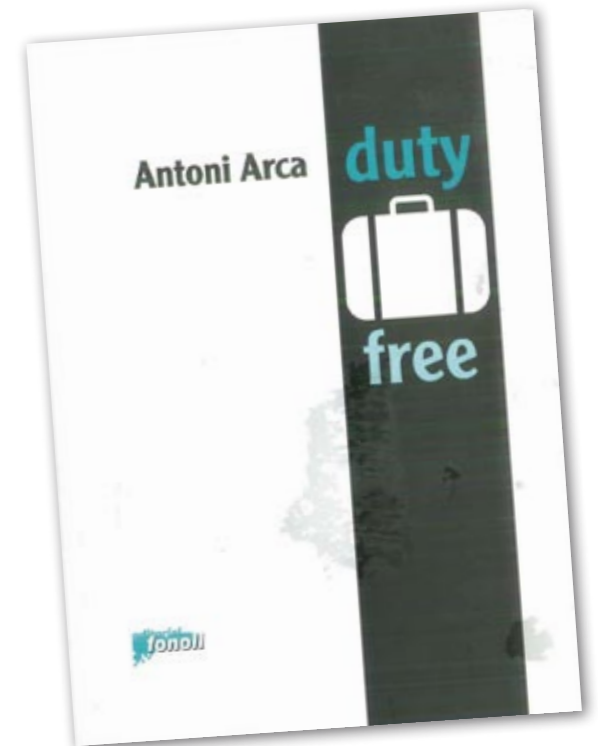
Duty Free

Antoni Arca, un alguerès dinàmic i sempre actiu, ens presenta la seva última obra. Ens referim a: *Duty free*. Biblioteca Global, 8. Editorial Fonoll, Juneda 2010. Es tracta del primer volum d'un projecte editorial internacional Medi Terra, en el que participen les editorials Albiana-CCU (d'Ajaccio-Corte, a Còrsega), Condaghes (de Càller, a Sardenya), i la suara esmentada (a Catalunya), que comporta la publicació simultània de les obres en català, cors i sard.

Duty free és una novel·la breu que reuneix quatre històries que tenen en comú l'aeroport i uns protagonistes que estudien llengües minoritàries. Així doncs ens trobem un home que espera sense cap paciència en un aeroport un vol que no arriba (*Aeroport*); un professor de primària de català, frustrat i imbècil, que rep a casa seva a un col·lega italià de la joventut universitària (*Uns catalans a l'abril*); una parella que fa l'amor i rep la trucada que anuncia la tornada del fill que estudia antropologia (*A la frontera de Mèxic i Califòrnia*); i un jove investigador de la cultura sarda (*Sards a pas de tango*).

Són quatre històries que ens porten a un joc de miralls entre l'ahir i l'avui, per tal de mostrar-nos uns personatges que, tot estirant els fils d'un passat irrecuperable, viuen cercant la seva pròpia identitat.

Certament, Antoni Arca, ens invita a veure la dimensió còmica d'aquestes històries i, possiblement, d'una manera intranscendent, vol fer-nos reflexionar sobre l'agonia que el català (en la seva variant algueresa) i el sard viuen a l'Alguer i a Sardenya, actualment, a través de les diferents personalitats d'aquests estudiosos.

Per què, veritablement, a Catalunya, en general, ens preocupa de manera seriosa la sort de la llengua a l'Alguer? I als algueresos catalanoparlants? I als polítics governants? I no diguem als europarlamentaris, malgrat la llei de defensa de les minories lingüístiques.

En contrapartida, hem de felicitar-nos d'aquesta iniciativa de les tres editorials que, a més de treballar per la llengua pròpia, dona a conèixer al públic de les tres nacions la tasca dels seus diferents autors. Hem desmentar que, en el cas d'Antoni Arca, aquest ha treballat –simultàniament– la seva obra en català i en sard. Esperem noves aportacions. ■

Antoni Mas i Bou

Art

El concepte *art* és tan ampli i heterogeni que permet encabir-hi des de *Las Meninas* de Velázquez fins a uns calçotets usats, convenientment emmarcats per ressaltar els subtils tocs de nicotina de la part del darrere. Però com que un servidor no tinc la sort d'entendre d'arts plàstiques, em guardaré bé prou de discernir entre allò que pot ser catalogat com una obra artística o, simplement, com un objecte més o menys fastigós. Tan conscient sóc de la meua ignorància en aquest sentit, que m'estimo més no entrar en polèmiques i em limito a penjar a la paret de casa meua allò que em causa plaer de contemplar i a llençar al contenidor allò que em repèl. Això sí, prèvia valoració d'un tècnic, no fos cas que cometés un sacrilegi des del punt de vista artístic o una imprudència des del punt de vista econòmic.

Amb la cuina (aquesta activitat que alguns també s'han entestat a conceptualitzar com a art) em passa exactament el mateix: no puc entendre perquè certes manipulacions químiques són enaltides al gloriós altar de les arts, mentre les gambes fresques a la planxa no passen de ser considerades un plat d'allò més vulgar. Davant els dubtes, però, també em limito a decantar-me per la segona opció sense entrar en discussions semàntiques.

I el mateix em passa amb altres disciplines artístiques sobre les quals, francament, no em sento prou capaç de discutir.

I així arribem a la música.

No us penseu pas que en aquesta especialitat em consideri cap gran erudit. Però es evident que, mercès als estudis que vaig cursar i a l'experiència professional que he anat adquirint, la meua capacitat de judici es força més àmplia i, en conseqüència, força més reduïdes les possibilitats que m'aixequin

la camisa. Amb aquestes modestes aptituds ja en faig prou per desemascarar tot un reguitzell de fantasmes que, abrigats amb el seu llençol mediàtic, juguen a confondre el sublim amb l'absurd. I no us penseu pas que n'hi hagi pocs.

Són uns personatges amb una capacitat d'encanteri tan gran que sovint els permet aconseguir molta més notorietat que no pas altres artistes d'autèntica vàlua. És clar que es veuen afavorits pel "papanatisme" d'alguns mitjans de comunicació que, en una mala interpretació de la modernitat i un excessiu culte a l'originalitat, concedeixen més importància a un pianista si toca *La vaca lechera* amb una vaca miccionant a sobre del piano, que no pas si interpreta una sonata de Beethoven, per bé que ho faci. I això provoca que, en ocasions, fins i tot alguns artistes de categoria notable sucumbeixin a la temptació d'entregar-se al culte *freaky* un cop farts de comprovar que "raja" més la mamella de la vaca suïssa que no pas la partitura del compositor alemany.

Aleshores, i per simple deducció, sorgeix la pregunta: si passen aquestes coses en el món de la música, per què no han de succeir també en la resta de l'univers de les belles arts? I vet-ho aquí que un es converteix en cos i ànima a l'escepticisme més recalitrant i es dedica a mirar de reüll qualsevol *performance* o expressió artística que es desmarqui excessivament dels canons establerts.

Ja sóc plenament conscient que aquest excés de recel em pot fer perdre alguna experiència artística que podria esdevenir sublim i m'ompliria l'esperit. Però, voleu que us ho digui? D'altra banda em pot estalviar alguna presa de pèl que podria resultar nefasta i em buidaria la cartera. ■

Núria Lorente (sopa de lletres)

Sopa de lletres

Xavier Forcada - 10 Sardanes

F	G	E	V	T	L	L	P	Ç	I	N	Q	M	U	R
C	A	V	M	R	D	E	S	G	O	R	J	A	N	T
H	Q	I	X	O	Z	V	S	R	G	W	F	U	A	F
N	U	A	C	P	A	R	P	E	J	G	S	D	O	C
I	E	R	V	N	D	S	U	T	K	N	J	W	J	D
G	S	Z	R	O	E	E	A	Y	O	W	I	S	N	M
U	T	F	F	B	C	V	N	B	W	E	U	X	E	O
F	A	A	H	A	R	G	I	H	Q	M	G	D	I	K
M	N	C	F	O	Z	S	P	V	A	S	N	J	E	S
O	Y	K	R	M	T	J	U	Ç	F	A	U	M	C	S
F	S	B	C	N	A	F	R	B	T	V	G	K	R	Z
T	I	N	A	T	N	E	P	M	E	D	T	N	E	G
Q	E	S	F	G	X	P	L	U	Y	G	B	O	M	X
V	W	R	O	X	J	O	I	O	S	I	D	E	A	L
C	I	G	A	M	C	A	R	D	A	M	V	H	L	E

V	Ç	S	V	I	V	I	d	S	È		
Q	È	O	T	V	Ç	T	V	Ç	È		
V	A	N	O	Ç	V	T	Ç	S	È		
N	N	O	I	O	A	I	O	R	È		
S	È	R	S	S	N	V	S	V	È		
S	N	O	I	Ç	È	R	È	È	È		
S	R	V	I	V	N	V	N	S	È		
S	I	Ç	V	Ç	N	O	Ç	È	È		
S	N	È	S	R	O	W	d	I	È		
S	È	T	T	È	R	O	Ç	V	W	È	
S	T	N	È	W	V	T	N	U	T	V	È

È	T	H	A	W	A	D	R	Ç	W	A	G	I	Ç		
T	V	È	O	I	S	O	I	O	f	X	O	R	M	A	
X	W	O	B	G	A	N	T	d	X	G	S	È	È	D	
G	È	N	T	D	T	E	M	E	N	E	N	I	N	I	T
Z	R	K	G	A	I	R	R	F	V	N	Ç	S	È	È	
S	Ç	W	U	V	F	U	f	T	W	R	K	A	O	W	
S	È	È	f	N	S	V	A	d	S	Z	O	f	Ç	N	W
K	I	d	W	D	H	I	G	R	V	H	V	V	È	È	
O	È	X	N	È	M	N	A	Ç	B	È	È	T	N	È	
W	N	S	I	M	O	A	V	È	È	O	V	Z	S	G	
d	f	M	f	N	K	I	N	S	O	N	A	R	È	È	
Ç	O	D	S	G	f	È	d	R	V	d	Ç	V	N	N	
f	V	U	f	M	G	R	S	A	Z	O	X	I	D	H	
T	N	V	f	R	O	G	S	È	È	R	W	A	V	Ç	
R	U	W	O	N	I	d	f	T	T	A	È	G	f	È	

suoiunjos

Amadeu Cuadrado (mots encreuats)

Mots encreuats

Horizontals: 1. Han constituït en les eleccions del dia 22 de maig. 2. lloc amb moltes roques, de corcoll. Les companyes d'ells. 3. Iniciativa Popular. Idioma fet amb punts i ratlles. Nas que no pot sonar. 4. ho sé molt bé. Pactis deixant el cap. 5. Encara que s'hi puguin d'esquenes, són molt petits. En mig dels Ajuntaments. Part posterior del peu, entre el metatars i la cama. 6. Eleccions un cop modificades a fi d'aixecar els ànims dels electors. 7. Organisme de vol de molta altura, fent marxa enrere. En mig de la taca. Rebs de mala manera. 8. Embarcació petita amb remos. El van donar el dia 22 de maig al partit que més ens convenia. Organisme internacional que no serveix per a res. 9. Esclataran a les eleccions. Això és la conya! 10. Principi de cortesia. D'aquestes eleccions n'ha sortit el nou... o el mateix. A l'entrada de Dinamarca. 11. Mira per sota del pany. Mena de treball molt apte per fer tascons.

Verticals: 1. Si s'ho veu veritat, mai no ens abandonen. Abecedari. 2. Aquests fan servir els iens per anar al mercat. El sur. 3. Unió Catalana. Faran pactes de corcoll. 4. Designen algú per a un càrrec. Teixit de la llibertat. 5. Pot ser reial o de porcs, però al revés. Entrada de la mort. A l'Índia és un animal sagrat. 6. Cada vaca en porta dues. Cap de ruc. Ciutat i província aragonesa, de corcoll. El començament de l'alcalde. 7. En aquest moble es van recollir els vots el passat 22 de maig. Comença la iniciativa. El teclat s'ha quedat mut. El passat 22 de maig va anar a votar. Composició poètica lírica. 9. Les porten els cotxes d'Holanda. Estan tan bones que no seixen aquests dos mots. 10. Com a bons catalans ho vam demostrar el passat 22 de maig en anar a votar (dos mots). Cent romans. 11. Cinc revolts seguits i molt perillosos. Plena de suor.

